UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Testame[n]tis, & que[m]ad. testa. or.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

c op.Inſti.de le.c§.ante heredis.So.ſpeciale eſt in teſta.ceci,vt aũ omnia debeat heres ſcribi.Quero hic de duab.queſt.primo dr
a hic ꝙ dz exprimi nomen heredis cũ aliis indiciis.Quero† quid
* ſi ſit nomen ita ſingulare,qđ nõ reperiaᵗ alibi,vt Gallopreſſus,* qui ſm Cy.hic fuit bidellus Azo.certe tunc nõ eſt neceſſe,ꝙ alia nomina ponanᵗ,q2 illud nomẽ ſufficit.¶ Quero dicit hic ꝙ no-
b tarius habetur loco teſtisd,q2 debent eſſe ſeptem teſtes,⁊ notarius,⁊ ſi non põt notarius haberi,adhibeatur octauus teſtis lo
c co eius.¶†Quero,an hoc ſit verũ in quolibet inſtrumẽto.Gl. tãgit hic,⁊ videtur qđ ſic per hãc l.⁊ per l.domitius Labeo.ff.de teſt.Finaliter gl.ponit quandam opi.Bul.gloſſatoris antiq,qui fuit piſanus,⁊ dicit qđ ſic,diſtinguendo ſic.Qñqz producit ſcriptura,vt per ipſam ſcripturam probetur tanquã per inſtrumentum publicum,⁊ tunc notarius non habeᵗ in numero teſtiũ.Satis eñ eſt qđ ipſe faciat ſcripturam eſſe publicam,vt in aut.de inſtru.cau.⁊ fide.§.op3.Quandoqz producit ſcriptura non vt probet,ſed vt probetur ſcriptura per teſtes,tunc notarius poterit examinari vna cũ teſtib.Ita loquiᵗ hic.Vltimo not.ſi.huius l.p arengis,q2 poteris allegare iſtum tex.in conſi.ſicut iacet,⁊c.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶ Hac cõſultiſſima.Iſta forma etiã ſeruanda eſt in teſtamento inter liberos.Vide Com.conſi.cxii.⁊ in l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.j.ti.j.vbi ſcripſi.

b ¶ Obſeruatis ſolẽnitatibus.Adde an hec ſolẽnitas debeat obſeruari,qñ cecus teſtaᵗ inter liberos.Bal.Ang.Sal.⁊ Pau.de caſt.dicunt qđ non,ſed ſm diſpoſitionem §.ex imperfecto,q2 qñ ſunt due leges diuerſe quarũ vna eſt in vno ſpecialis,in alio generalis,altera econuerſo,qđ illa debet attendi que magis viget rone publice vtilitatis.Ita voluit Bar.in extraua.ad reprimẽduz.in ver.non obſtante.prope fin.An autem idem ſit ad pias cauſas.Ang.dicit idem ſi faceret legata piis venerabilibus locis nõ aũt perſonis pauperibus priuatis,q2 propter egeſtatẽ ſolent multoties ad delicta declinare.Alex.vero dicit ſe putare indiſtincte,qđ poſſit iure cõmuni teſtari ad pias cauſas per c.relatuz.⁊ c.cũ eſſes.de teſta.latius hic per eam formam ſiue practicã teſtamenti ceci.vide per Spe.in ti.de inſtru.edi.§.j.verſ.id autẽ.donare etiã poteſt cauſa mortis abſqz hac ſolennitate,vt eſt cõcluſum in cõſiliis Bal.iiii.vol.cclxxx.⁊ ſeq.

c P.PAV.P.¶ Inſti.de leg.Vide Cepolam cautela ſua ciiii.

* CLAVD.DE SEISS.¶ Gallopreſſus.Dicit Bal.in l.j.ff.de li.⁊ poſt.ꝙ latrones inſignes habent cõmuniter hoc nomen.⁊ dr idem notare Iacob.de Are.in l.lucius.ff.de fideicõmiſſ.libert.

d ¶ Loco teſtis.Adde qđ in ſimili conſuluit Pe.de anch.cõſi.clxxvii.⁊ cccxxxiii.⁊ in terminis de quibus hic Bal.cõſ.ccclxv.iii.vol.per Alex.conſi.cliiii.ii.lib.

LEX IX.

a FVrioſum.aFuror impedit teſta.inchoari,⁊ inchoatũ perfici,⁊ vz teſtm̃b factũ
b tempore quo quis habet dilucida interualla.¶ No.ni-
c hil videturcfeciſſe qui partẽ indiuidui fecit.

ADDITIONES.

a POMA.¶ Furioſum.Ad iſtam l.vide Bart.conſi.lix.volu.j.⁊ Anch.qualiter probeᵗ denunciatio,⁊ ſimilia,⁊ cui incũbat onus probãdi vide Soc.cõſ.ſuo.xiii.P.PAV.P.¶ Furioſum.De materia huius legis,⁊ qualiter probeᵗ furor vide in repertorio in verbo furor latiſſime Alex.conſi.cxli.⁊ conſi.ccxxvii.⁊ ſeq.⁊ conſ.liii.vbi ponit differentiam,que eſt inter furioſum,⁊ mẽte captũ,vide Are.in l.j.§.ſi.de ver.obl.Alex.in l.ſi cum deeſt.§.ſi maritũ.ſolu.ma.Item qđ actus factus a furioſo,lz probetur ipſum habuiſſe dilucida interualla,non valeat,niſi probeᵗ quod tpe actus eſſet in dilucido interuallo,vide late Iaſo.in l.patre furioſo.in ii.ff.de iis qui ſunt ſui vel alie.iu.Quid aũt ſi quis aſſerat vt quotidie ſit ipſe eſſe ſane mentis,⁊ talia verba an aliquã fidẽ faciant,qđ econtra ſi aſſereret ipſum eſſe inſane mẽtis,vide Iaſ.in l.ſenium.š.co. Alia multa in materia furioſi vide p Ia.hic.Itẽ de furioſo,phrenetico,⁊ ebrio qđ non poſſunt teſtari etiã ad pias cauſas,⁊ qualiter probetur furor,vide Barb.in c.ſi.de ſucceſ.ab inte.itẽ de modis probandi aliquem mente captũ,vide Decium conſil.lxxxvj.

b POMA.¶ Et vz teſtm̃.Limita vt p Ro.in repe.aut.ſimiliter.in xvii.ſpeciali,inter piam cãm ⁊ vltimas voluntates.j.ad l.Falci.

c POMA.¶ No.nihil videtur.Qđ furor ſuperueniens non impedit teſtm̃ prius factum valere,facit in ſimili.l.certi condictio.§.qm̃.in fine.ff.ſi cer.pet.vbi prodigus poteſt conueniri ex contractu prius celebrato cum eo ante bonorum interdictionem.

LEX X.

a
b DIſcretis.aSurdus,⁊ mutus naturaliter nõ teſtantᵇſecus ſi accidẽtaliter,⁊ ſcribere ſciant,ſurdus tamen teſtatur,⁊ mutus,ſi ſcribere ſcit,hoc dicit.

ADDITIONES.

a ¶ Diſcretis.Adde Ang.conſi.cclvii.⁊ ibi an teſtamentum ſm factũ a muto,reuocet primuz factum in ſana mente.notatuᵗ hic etiam quod qui non,poteſt teſtari,non poteſt codicillari: quod inferunt doct.ad q.vſurarii qui non poteſt preter formam.c.quãquam.de vſur.in vj.An poſſit donare cauſa mort.dico breuiter quod Bal.conſuluit quod ſic,⁊ ita refert conſuluiſſe noſtruz collegium Medio.eius conſi.lxvj.j.vol.

b POMA.¶ Non teſtatur.Vide ad iſtam l.per Feli.aliquid in c.in preſentia.verſi.quarto querit de prob a.An autem tales prohibeantur donare,⁊ ſic contrahere,vide Alex.conſi.xii.vol.j.

LEX. XI.

a NEmo.aFiliusfamil.in aduentitiis non poteſt teſtari.hoc dicit.No.quod dixi in ſummario.Facit no.ff.de teſt.l.qui in poteſtate.⁊ ad Treb.l.j.§.in filii.

ADDITIO.

a POMA.¶ Nemo.Vide pleniſſime.Feli.Ro.in rep.aut.ſimiliter.xiii.ſpeciali inter piam cauſaz,⁊ vltimam voluntatem.C.ad l.fal.

LEX. XII.

OMnes.Filiusfa.poteſt teſtari in caſtren.vel quaſi caſtrenſi:nec tale teſtamentum querelatur.hoc dicit.

De teſtamentis & quemadmodum teſtamenta ordinentur. Rub.XXIII.

ADDITIO.

a POMA.¶ De teſtamentis.Circa iſtam materiam teſtamẽtoriũ vide pulchram queſtionem tacitã per Ang.cõſ.ccciii.alias cccvj.inci.teſtator ſua propria manu ſcripſit eius teſtamentum in aliquibus foliis,poſtea apparet ea folia dediſſe cuidam notario,q in fine appoſuit annos domini,indictionem,⁊ quibus preſentibus,⁊ locum,⁊ idem tamen notarius poſtea moritur nec apparet aliter eum ſcripſiſſe in breuariis ſuis hoc teſtamentũ an poſſit ſuſtineri.Item de Chriſtiano faciente teſtamentuz apud Sultanum,vel alias gentes exteras,quam ſolennitatem debeat ſeruare,vide iaſo.in l.ius autem ciuile.ff.de iuſt.⁊ iur.

LEX I.

1 Conditio teſtis inſpicitur quando examinatur.
2 Teſtamentum in ſcriptis cõditum,⁊ manu publici notarii ſcriptum facit fidem abſque alia publicatione.
3 Teſtamentum nuncupatiuũ,an poſſit reprobari per ſcripturã.

TEſtes.Iſta lex,iudicio meo eſt multum no.Et breuiter hoc intẽdit.Communis error facit ius.Ad hoc allegatur vel aliter,debet inſpici cõditio teſtis putatiua eo tẽpore,quo adhibeᵗ ad teſti
a monium non poſt.h.d.¶ Op.j.eo.l.hac conſultiſſimaa in prin.ſol.fateor ꝙ teſtes debent eſſe liberi vere vel putatiue.¶ Opp.⁊ nũc
1 intro gl.magnam.†Conditio teſtis debet inſpici tunc,cũ examinatur,vnde licet tẽpore teſtamenti iſte haberet,vt liber,nũc vere ſcitur quod eſt ſeruus,ergo non poteſt examinari,vt l.qm̃ liberi.š.de teſta.Hui9 timore eſt facta gl.magna hic poſita,⁊ fatetur gl.contrarium,quod iſte examinari non poterit.Et ſi dicis,quomodo procedit hec lex,vt teſtamẽtũ habeat aliquem effectũ.Gl.legit duobus modis principaliter.Et prima ſubdiuidiᵗ in duas.Primo,ꝙ loquatur in teſtamẽto nuncupatiuo redacto in ſcripturam per tabellionẽ,ꝙ probatur per ipſum inſtrumẽtum,abſque aliqua teſtis examinatione.Vnde probatur etiam ꝙ ſi teſtes erãt mortui,infames,vel ſimiles,⁊ ſic non erat neceſſe,ꝙ iſte ſeruus examineᵗ,q2 examinari non poteſt.Secundo modo legitur,de teſtamento nuncupatiuo,non redacto in ſcripturã,tamẽ confeſſato per aduerſarium.Dicebat enim fateor inſtrumẽtũ ſic eſſe conditum tamen dico talẽ teſtem fuiſſe ſeruum.Certe ẽt tũc valebit,q2 non eſt neceſſe ꝙ teſtes examinentur.Tertio modo legitur in teſtamento in ſcriptis.Iſta lect.tertia nõ videtur vera q2 teſtamentũ in ſcriptis non probat donec veniant teſtes corã iudice,⁊ ſua ſigilla,⁊ ſuas recognoſcãt ſubſcriptiões.vt l.ſz ſi qs ex ſignatoribus.ff.quemad.teſt.ape.Facit.j.l.proxi.⁊ ꝙ ibi dicã
2 vobis niſi diceremus†teſtamentũ in ſcriptis cõditũ,⁊ manu publici notarii ſcriptũ,tũc faceret fidez abſque alia publicatiõe vt no.dicit gl.in l.ii.ff.quemad.teſt.aper.poſt princi.⁊ vide gl.tuam
3 †An autem nuncupatiuũ teſtamentũ poſſit de iure probari per ſcripturã,dicemus in l.ſi.de fideicom.Alii legunt iſtam legẽ aliter,⁊ dicunt ꝙ iſte talis teſtis poterit etiam hodie examinari,ponendo hic caſum,ꝙ tempore iſto quo producebatur,adhuc habebatur,loco liberi,⁊ eius ſeruit9 nõ erat detecta.¶ Vel aliter poſſumus legere ſecundum Azo.vt ipſe refert Inſti de teſtamẽ.ordinan.circa finem.Summa huius ti.quod etiam ſi eius ſerui-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tus eſt detecta,poterit examinari per hanc legē.Nam non ob.ff.
de Carbo.edicto.l.iij.§.due autē ſunt cauſe.q2 debes ſcire ꝙ qñ
que conditio alicuius mutatur ſua culpa,vt q2 efficit infamis ꝓ
pter delictum,ꝛ tūc non poterit examinari.Aut mutatur nō ſua
culpa,vt in caſu huius legis,detegitur ſeruitus ſua abſq3 aliquo
ſuo facto,tunc iſto non obſtāte examinari pōt etiam hodie,tunc
eñ videtur examinatus,cum fuerit adhibitus teſtis,ꝛ in hoc vi
detur velle ſtare Dy.ꝛ Jac.de Are.in l.ad teſtium.§.j.ff.eo.ꝛ ibi
b dixi vobis.❡Quero, quid de infami excōmunicato[b] vel ſimili.
Rñ.idem,qd debet inſpici cuius conditionis tūc reputabatur.ꝑ
c hanc legem.ꝛ no.ff.eo.l.j.alias.l.cū lege.in fi.❡Ultimo no.[c]mira
4 bilem legē ad practicam.†Hic habetis formā proponendi exce
ptionem contra teſtem,vel iudicē,vel contra ſñiam vel dictum te
d ſtis.Nō eñ[d] ſufficeret ſi exciperes,dico qd talis iudex erat excōi
catus tunc,qñ tulit ſñiam vel erat infamis,* vel teſtis,cū tulit te
ſtimonium,erat infamis,vel excōicatus.* Sed debes ſcire ꝙ tunc
tpis ſic habebat,ꝛ ſic reputabat.Hic eſt caſus hic.Et eodem mo
do debes facere poſitionē.Nam ſi poſitio contineret tm̄ veritatē,
eſſet impertinens.hic eſt caſus.Hic vide literam,ꝛ bñ inſpicias,ꝛ
dixi tibi in l.ſi arbiter.j.de ſen.Item aduerte,ꝙ ſufficit probari,
ꝙ eo tpe quo fuit adhibitus,ſic habebat,ꝛ reputabat,nec requi
ritur ꝙ probet de tpe anteriori,vel priori de neceſſitate, ſufficit
tm̄ qd illo tpe probetur,ꝛ de illo tēpore eſt neceſſe probare.Uide
tex.ibi,eo tempore.Item q2 vides qd tex.requirit,ꝙ in poſitione
ponatur de opinione,quo tempore requiratur.Item dicit tex.a
e quibus debeat reputari,ſc3 ab omnibus[e] ꝛ vide tex.ibi omnium
conſenſu,ꝛc.Quem intelligas ab omnibus qui veriſimiliter de
bent ſcire,vt puta a vicinis,ꝛ notis ſuis.Nam nō requirit qd to
ta ciuitas ſic crederet,vt l.cum quidam.§.qd dicitur,ꝛ ibi not.in
ſimili.ff.de acqui.her.Modo habes articulum formatū ab Im
peratore melius quā a Speculatore,ꝙ debes dicere,qd ſic habe
batur,ꝛ reputabatur eo tempore ab omnibus ſciētib9,ꝛ cogno
ſcentib.eum.❡Quero vtrū ſit neceſſariū,qd aliquis ſit in quaſi
poſſeſſione libertatis.Hoc dico pro tanto,q2 pōt reputari,ꝛ ha
beri,vt liber,ꝛ tñ poſſidetur ab alio,vt ſi eſt ſeruus fugitiuus, vt
l.j.§.per ſeruū qui in fuga.ꝛ l.iij.§.ſi ſeru9.de acqr.poſ.ꝛ l.Barb.
ff.de offi.preto.Et hec lex videt tollere iſtud dubiū,q2 non requi
ritur quaſi poſſeſſio libertatis,ſed quod ſic habeat ab omnibus.
5 ❡†Quero,quid ſi hoies de contrata de hoc dubitabant,vtrum
eſſet ſeruus,vel liber,cum non habebant eum pro ſeruo,neq3 pro
liberto.Rñ.non ſufficeret ad habitandū eum ad teſtimoniū.Et
hic eſt caſus in fi.ibi,nec quiſquam eis vſq3 adhuc ſtatus q̄ſtio
nem mouerit,quaſi dicat,ſi ſtatus eorū iam eſſet reuocatus in du
6 bium,non eſſet idoneus teſtis.Et ideo habes†practica3 ſolennē,
qñ ex vna parte fit poſitio,qd talis habebatur,ꝛ reputabat ab
omnibus cognoſcentibus,eu3 vt liber,vel vt homo bone opinio
nis,ꝛ fame.Tu ex aduerſo potes facere articulū ꝯrium duobus
modis.Uno modo directe ꝙ ipſe habebatur,ꝛ reputabat ſer
uus,vel homo male conditionis,ꝛ fame.Uel potes dicere qd de
hoc erat dubium inter hoies cognoſcētes eum an eſſet ſeru9, vel
f non,illud eñ ſufficeret,vt hic videtis.Ad vnū[f] tamen aduerte[g]
g q2 dixi tibi de†infame qd non eſſet bona exceptio,dico,qd talis
7 teſtis eſt infamis vel habetur,ꝛ reputat infamis ab omnibus co
gnoſcētibus eum,niſi addatur cā quare.q2 in iſtis exceptionib9
que continent crimen,debet crimen exprimi,vt extra de teſtib9.
c.preſentium.lib.vj.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.❡Hac conſultiſſima.De hoc qualiter procedat,vide
Alex.conſi.xxiiij.ver.preterea non ſufficit.vol.ij.Uide etiā Bal.
in c.j.an remoueri debeant teſtes,qui pares eſſe deſierunt.
b POMA.❡Excommunicato.Uide Feli.in c.veniens.el ij.in ver.
in gl.fi.ibi,alias,ꝛ ſeq.de teſt.ꝛ in c.ij.teſtimonium.eo.tit.Bar.cō
ſi.xxix.vol.j.
c ❡Ultimo no.Sed contrarium t3 hic Fran.de Ram.ꝛ Joan.de
Imo.in l.ad teſtium.§.j.ff.eo.Bal.hic.ꝛ Lud.idem t3 hic Rap.ꝛ
in d.l.ij.And.Bar.Adde tu Bar.ſentire hic expreſſe ꝙ infamis
occultus admittitur quo ad actus iudiciales.Ita etiā Bal.hic,
ꝛ in l.j.C.de ſum.tri.ꝛ fid.cath.ꝛ are.in c.cum non ab hoie.de iud.
Et adde ad Barb.hic que no.in l.iij.ff.ad l.Jul.repet.Et adde ꝙ
ignorantia eſt iuſta cauſa faciendi inhabilem habilē,etiā in offi
cijs priuatis vtilitate.Ita Are.in c.poſt ceſſionem.de prob.poſt
Bar.hic quem vide ponentem exemplum in teſte.
d ❡Non eñ ſufficeret.Adde qd ꝯrium tenet Bal.qd ſufficiat op
ponere ſpecifice exceptionem qd erat infamis ex tali cauſa abſq3
eo quod dicatur reputabatur,per text.in c.preſentium.§.teſtes.
de teſtib.in vj.idem tenet Ful.Ro.ꝛ Pau.de ca.Adde qd contra
Bar.hic videtur etiam tenere Jo.And.Ant.de Bu.ꝛ Abb.in
c.ſi.extra de inſti.dum referunt queſtionem Alb.de Mantua.
e ❡Ab omnibus.Adde an ſufficiat ꝙ probet a maiori parte te
ſtis reputatus liber.Spe.in ti.de teſte.tenuit qd ſic.in d.§.j.ver.
quid ſi tm̄ a maiori parte.arg.l.qd maior.ff.ad munici.Idem te
net Ang.in l.ad teſtium.Pro quo facit gl.in l.iij.§.eiuſdē.in ver.
fama.dum gl.dicit,maiorem partē.ff.de teſt.Idem t3 Ray.hic,ꝛ
Ant.de bu.in c.quid per nouale.de ver.ſig.Imo.tamen contra.
f AND.BARB.❡Ad vnum.Et vide Lud.Ro.in conſ.ſuo.cc
lxxvj.vbi allegauit iſtud dictum Bar.allegauit ca.preſentiu3.§.
teſtes.de teſt.lib.vj.
g POMA.❡Tamen aduerte.Uide oīno Jaſ.in l.turpia.alias.T
tio teſtatore.ff.de leg.j.ꝛ vide Ro.conſi.ccx.incip.in caſu propo
ſite conſultationis.Pau.de caſt.conſi.xxvij.facit ꝙ vult Bal.in
l.ſi quis teſtibus.ad fi.ſ.de teſt.de opponente exceptionē immuni
tie,qd debet ſpeciem illius exprimere,alias non releuat,ꝛ ꝙ vult
Bal.in l.turpia.ff.de leg.j.dū loquitur de diffamatione.Et multa
alia poſſunt cumulari que tradunt de exceptione generali,ꝛ ob
ſcura,per doc.in l.turpia.in prin.ꝛ in locis ibi adductis p doc.ꝛ
Pan.in c.ſolite.de reſti.ſpo.ꝛ Ant.de bu.in c.ſup hoc.de renū.ꝛ
vide nō ab re Fel.in c.ſi.de exce.ꝛ Bar.in c.inſinuāte.de of.dele.

LEX II.

1 ☞Qualiter fiat publicatio teſtamenti,ꝛ an ſit neceſſe qd origi
nale oſtendatur.ꝛ nu.2.

a **Publicati.**[a] Teſtamento publicato adhibe
1 fides,l3 originale ſit perditum,hoc
dicit.Quero†qualiter fit iſta publicatio.Uos debetis
ſcire qd quandoq3 teſtm̄ aperitur,quandoq3 publicatur,qñ ape
ritur,fit ſm ſolennitatem poſitam in l.ij.queād.teſt.aper.qñ vero
publicatur,debent citari oēs teſtes,ꝛ pars cuius intereſt,ꝛ eorū
dicta debet facere redigi iudex in publica documenta,ꝛ tunc fa
ciet fidem perpetuam.Ita loquit hic,ꝛ ff.eo.l.ſed ſi quis ex ſigna
2 toribus.❡†Quero vtrū ſit neceſſe qd originale oſtendat.Hic vi
detur caſus qd ſic,niſi probetur qd ſit amiſſum,ꝛ vide tex.ibi,in
caſu qui probatur intercidit,ꝛc.Breuiter ſi fuit publicatū par
te citata,facit fidem perpetuā,nec eſt neceſſe qd oſtendat origina
le,arg.j.de re iudi.l.ſi.in ſi.niſi quis diceret quod vellet redargue
re de falſo,tunc eñ debet produci,vel probari quod ſit perditu3,
ſaltem per iuramentum,vt l.fin.ſ.de fide inſtrumentorum.

ADDITIO.

a P.PAV.P.❡Publicati.Que ſolēnitas requiratur in iſta publi
catione vel ſimili,vide Feli.in c.Albericus.in prin.extra de teſti.

LEX III.

Ex imperfecto. Notabilitas inſtituti non
facit,vt ex teſtamēto inutili capiatur hereditas.hoc dicit.

LEX IIII.

a **Si in nomine.**[a] Error in proprio nomine inſti
tutione3 non vitiat,ſc3 in
proprio nomine,ſc3 alterius non loquentis,q2 tunc vi
tiat.l.ſi.ſ.de here.inſti.

ADDITIO

a AND.BARB.❡Si in nomine.Et vide elegans conſiliū B
cxl.incip.Mar.Barontij pro iſta l.vbi loquit de errore no
P.PAV.P.❡Si in nomine.Quid autem in teſtibus,vide
in rub.quid ſit inueſt.

LEX V.

Neque profeſſio. Quod relinquitur
filio ſi filius nō reperitur,non v3.h.d.Et ſic habes†hic duo.Primū ꝙ aſ
1 ſeueratio[a] alicuius nō facit filium,eū qui non eſt filius.
a Secundo no.†qd relinquitur filio,vt filio,ſi non eſt filius non va
2 let.❡Ad primū oppo.de l.ſi.ff.de proba.Reſpon.ibi nō facit
b filium,ſed facit preſumptionē,[b] qd ſit filius,niſi probetur con
trarium.Secundo opp.ad ſm contra.de hered.inſt.l.nemo.§.j.
hic loquitur in errante,credebat enim eum filiu3,cū non eſſet
fratrem, cum non eſſet. Ibi enim loquitur in ſciente.Item
3 †preſumitur quis credere,quod voce expreſſit,vt l.Labeo.
pel.leg.ꝛ no.in d.l.nemo.§.j.de heredi.inſti.

ADDITIONES.

a ❡Aſſeueratio.Adde an proſit,vel noceat filio aſſeueratio
vel matris vide plene per Bar.in l.j.§.Julian9.ff.de li.ag.
l.filium.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.per Cy.ꝛ Bal.in
nus.C.de nupt.ꝛ in c.Micha.de filijs presby.ꝛ in c.per tua
prob.ꝛ per Bar.in l.non pōt.ff.de adop.per Bar.conſi.
b P.PAV.P.❡Preſumptionem.Uide Soc.late.in l.falſa.in pr
ff.de condi.ꝛ demonſt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

LEX VI.

1 Verba ennunciatiua non diſponunt in preiudiciũ eius qui grauari non poteſt.

VErba. Verba enũciatiua non inducũt diſpoſitionem eorum, quos teſtator grauare non pôt, hoc dicit. Habuiſtis in l.j.§.arbitrium tute. ¶ Opp. de l.j.§.de fal.cau.adie. Sol. † Verba enũcia-
1 tiua inducũt diſpoſitionem in preiudicium heredis, vel alterius, quem quis pôt grauare vt ibi no. ſecus in eo, quem grauare non pôt, vt hic. ¶ Oppo. donatarium cã mor. pôt quis grauare vt d. l.ab eo.§.de fideicommiſ. ergo iſta verba in eorum preiudiciũ operantur. ¶ Timore huius contrarij hec lex legitur duobus modis. Vno modo in donatione inter viuos, ⁊ tũc proprie procedit ſummarium qđ vobis dedi. Alio modo in donatione cauſa mortis, ⁊ tunc talia verba non preiudicãt veritati, quin donatio fuerit facta, ſed inducunt diſpoſitionem. Ita dicit gl.

LEX VII.

1 Error ſcribentis, non vitiat teſtamentum.
2 Error notarij quomodo probetur.

a ERrore. [a] Error † ſcribẽtis non vitiat teſtm̃. h. d. Opp. ſ. de hered. inſti. l.j.§.ſi autẽ.
1 Sol. Dicunt quidam ſecus eſſet ſi deficerent verba
b heres eſto, ſed ſolum diceret Titius. [b] Tu dic ꝙ lex ſ. ria loquitur qñ ipſe teſtator omiſit, hic loquitur qñ omiſit notarius. Et eo modo pôt reſponderi ad vltimam l. ff. de iure codicil.
2 Sed † qualiter probabitur [c] hic error notarij forte per duos te-
c ſtes [d], ⁊ l. quoties. in prin. ⁊ §.j. ff. de here. inſti. vel forte ex his que
d precedunt, vel ſequuntur. Circa quod vide l. no. ⁊ qđ ibi no. ff. de le. ij. in l. cum proponebatur, in l. ſi librarius. de reg. iuris.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Errore. Et vide Ludo. Ro. in conſi. clxxviij. de errore teſtatoris.
b P. PAV. P. ¶ Diceret Titius. vide An. Bar. in l.j.§.ſi. ff. de heredib. inſtitu.
c P. PAV. P. ¶ Probabitur. Vide Alex. conſi. cxl.
d ¶ Per duos teſtes. Adde qđ quando agitur de probãdo aliqđ extrinſecum teſtamenti, ſufficit probare per duos teſtes, vt hic p Pau. de caſt. ⁊ clarius per Old. conſi. ccxcvij.

LEX VIII.

CAſus. Propter neceſſitatem iuris diſpoſitio ſuſpendit ad tempus, non autem in totum tollitur. hoc dicit.

LEX IX.

a SI non ſpeciali. [a] Qñ fit teſtamentum. teſtes debent eſſe in conſpectu teſtatoris, niſi ex priuilegio aliud ſit conceſſum. hoc
1 dicit. ¶ † No. qđ teſtes debent [b] eſſe in cõſpectu teſtatoris, ⁊ ſic nõ
b ſufficeret ſi eſſet cortina [c] in medio. De hoc videt̃ tex. in l.ij.§.idem
c labeo. de aqua plu. arc. Ideo debes ſcire † qđ hic videtur caſus, ꝙ
2 teſtm̃ factum in ciuitate iſta, ſm formam ſtatuti huius ciuitatis, tenet vbiqꝫ. Tene menti. dixi in l. cunctos populos. ſ. de ſum. tri.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Si non ſpeciali. Vide pro hac l. Bar. in conſil. ccxliiij. incip. ſm conſuetudinem Venetiarũ. ¶ Si non ſpeciali. Adde qđ inducitur hec lex ad queſtionẽ, an per ſtatutũ, vel conſuetudinem poſſit induci vt valeat teſtm̃ coram duobus teſtib⁹. ⁊ do. Alex. dicit qđ magis communis opi. eſt qđ ſic per hunc text. ⁊ per l.ij.§. quemadmo. teſt. ape. Bal. tamen hic quem ſequit̃ Paul. de caſt. Dicit, qđ nec per ſtatutum nec per conſuetudinem pôt fieri qđ in teſtamẽtis ſufficiat minor numerus, quinqꝫ teſtium vt l.ſi.§. eo. ibi minus autem nullo modo concedimus, idem videtur voluiſſe Old. conſi. ccxlviij.
b P. PAV. P. ¶ Teſtes debent. Vide Cepo. cautela. ccl.
c ¶ Cortina. Adde non ſic in actibus inter viuos, quia non requirit̃ qđ videant contrahentes, ſi vocem habent eorum notã. Ita hic Pau. de ca. videtur intelligere gl. in l.ij.§. idem Labeo. ff. de aqua plu. arcen. Fallit in quibuſdam caſibus no. per gl. in l.ſi.§. finantem. de iure delib. in gl. que inci. no. arg.

LEX X.

SI teſtamentum. Teſtm̃ validuꝫ propter reſcriptũ Principis, non debet reſcindi, hoc dicit.

LEX XI.

NOn idcirco. Furtũ teſtamenti nõ irritat teſtamentum, hoc dicit breuiter iſta lex.

LEX XII.

1 Raſura vel caſſatio quando attendatur, ⁊ reddat teſtm̃ ſuſpectum.
2 Cancellatio fauore libertatis, ⁊ in relictis ad pias cauſas, preſumitur inconſulte facta.
3 Practica, quando inſtrumentum eſt interlineatum, vel raſum, vt notarius inſtrumentum conficiens de hoc faciat mentionem.

a SI vnus. [a] Defectus ſolennitatis facit teſtamentũ deficere. Raſura vero, vel interlineatio facit vt perueniatur ad veritatis indaginẽ. h. d. in ſumma. ¶ Opp. licet raſura ſit in vno loco, alia pars teſtamenti ſuſpecta non redditur, vt l. ſi ex falſis. ſ. de tranſac. Solu. intelligas qđ hic erat raſura in aliquo loco ſuſpecto circa annos Domini, vel heredis inſtitutionem. ¶ Op. de l.ſi.§. de edi. diui Adri. tollen. vbi teſtamentum raſum reſpuitur, vel cancella-
1 tum. Solu. † Et hic aduerte, quia aut agitur poſſeſſorio, ⁊ teſtm̃ raſum, ⁊ interlineatum reſpuitur nec peruenitur ad veritatis indaginem, vt l. contra. Aut agitur petitorio, ⁊ tunc ſi quidem raſura non eſt in loco ſuſpecto, nõ curatur, vt ſ. de tranſ. l. ſi ex falſis. Si eſt in loco ſuſpecto, peruenitur ad veritatis inueſtigationẽ, vtrũ factũ fuerit conſulte, vel non, vel volẽte teſtatore, vel non, vt hic.
2 ¶ † Sed quero, quid in dubio, apparet cancellatio, ſed nõ appet qualiter fuerit facta. Lex videt̃ dicere qđ fauore libertatis in dubio preſumitur inconſulte deletuꝫ. alias ſecus, vt l. pen.§.ſi. de his qui in teſtamẽ. delen. Et idem eadem rõne in relictis ad pias cauſas. Et ita conſului hoc anno in quodam teſtamẽto, in quo erant relicta ad pias cauſas, ⁊ in parte erat cãcellatũ, ⁊ in parte non.
3 Propter tollẽdas autẽ † iſtas dubietates, introduxit cõis practica, vt facientes inſtrumenta vel teſtamentũ dicant, ⁊ qđ ſ. interlineatum eſt in tali loco, ⁊ ꝙ raſum eſt in tali loco, vel quod cancel-
b latum eſt in tali loco, mea propria manu [b] feci, vt l.j. de his que in teſt. delen. ⁊ tene menti hoc.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Si vnus. Iſte tex. allegatur p doc. in l. nemo pôt. ff. de leg.j. pro illa opi. ꝙ numerus ſepte teſtiũ ſit ſolennitas ſpecialis non probatoria, ⁊ ibi allegatur per Io. Mediolanẽ. ⁊ vide iſtaꝫ l. ſi vnus. per Alex. conſi. cxxxiij. vol. iij.
b ¶ Mea propria manu. Adde ꝙ Bal. limitat verum quãdo illa atteſtatio eſt de corpore inſtrumenti, quia facta ante ſubſcriptionẽ notarij, vel appoſitionẽ ſigni, quia tunc habet dieꝫ ⁊ teſtes. ſecus ſi poſt, vel in margine, quia caret die, ⁊ teſtib. ⁊ ipſe idem notarius potuiſſet facere ex interuallo, ⁊ falſo, ideo nõ ſtatur, quod dictũ dicit Pau. de Caſt. menti tenendum. Idem voluit Io. An. in tit. de inſtru. edi.§. oſtẽſo in add. inc. Dicit Blãdinus, ⁊ idem tenet Alex. hic in ſi. ⁊ clarius Pau. de Ca. conſi. xxxviij. in ſi. vbi refert Ioan. And. vbi ſ. ⁊ Bal. in l. noſtram. ⁊ vide etiam Pet. de Anc. conſi. ccxiij. Bald. conſi. xj. ij. lib.

LEX XIII.

TEſtandi. Nemo pôt facere ne leges in ſuo teſtamento locũ habeant. hoc dicit iſta bona lex. De hoc dic vt in l. nemo poteſt. ff. de leg.

LEX XIIII.

a NOn codicillum. [a] Ex anterioribus probatur vltima voluntas, ⁊ ecō aliter. Qui heredem facit, videtur velle teſtari. h. d.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Non codicillum. Iſtum. tex. allegauit Bar. in l.j.§. ſi quis ita. ff. de verb. oblig. circa medium.

LEX XV.

a QVoniam indignũ. [a] Verborum † ſo-
1 lennitas in teſtamẽto reijcit̃. h. d. Premitte ad euidentiam, quis eſt caſus rectus ⁊ quis obliquus, vel reflexus, ſecundũ grã-
2 maticos. Not. quod † verbum volo eſt verbum directum, licet Iacob. de Aret. dixerit contrarium in l. Sceuola. ff. ad Treb.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

3 No. vltimo † in quacunq; materia ſcribatur teſtamentū, ſiue in
membranis, ſiue in chartis de papyro, ſiue in tabulis nō eſt curā
dum, vt l. j. in prin. ff. de ſecun. tab.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Qm̃. Circa deciſionē huius l. qd balbutiens poſſit
teſtari vide Alex. late conſi. cccc. xiv. Vide que habes ad Bar. in
l. iubemus. j. eo.

LEX. XVI.

1 ☞ Agnitio vnius legati qualiter intelligatur eſſe facta.
2 Agnitio vnius legati, an preiudicet in alijs legatis non agnitis.

a **NOn dubium.** [a] Dignitas honorati nō facit inutilem diſpoſitionem, & approbatio heredis cogit eū ad legati preſtationē. h. d.
Que eſt ratio dubitandi primi dicti, dicit gl. qd videtur eſſe homo nō ſane mentis, qui heredē inſtituit Imperatorē. Vel aliter, & melius, ratio dubitandi eſt q2 ſicut pōt contrahi cū iſtis hominibus in dignitate poſitis, vt ĩ. de contracti. iud. l. j. ita videbat qd non poſſent heredes inſtitui, non curo. Dicitur hic in fi. qd ſi heres agnouit legatū inualidū cogitur preſtare. ¶ † Quero qualiter intelligatur eſſe facta iſta agnitio gl. dicit duobus modis ſoluendo, ſcz vel promittendo. In eo ꝙ dicit, ſoluendo, dicit verū in ſe. ſed non vr̃ congruere huic legi. que dicit implendi neceſſitatē hz. Nam cum iam ſoluendo impleuerit, liberatus eſt ab omni neceſſitate, niſi dicas, qd cogitur pro futuro tempore in legatis annuis, vt l. j. ĩ. de fideicommiſ. ſed illud non hz locum, niſi in legato alimentorum. Tene ergo illam, qd agnouit promittendo, vt l. fi. ĩ.
2 ad l. fal. ¶ † Quero vtrum agnitio vnius legati preiudicet in alijs legatis non agnitis. Videt qd ſic, vt ĩ. ad l. fal. aut. ſed, cum teſtator. Gl. determinat ꝯrium, & nihil allegat. Ad auth. reſpon. ꝙ ibi teſtamentū valebat, lz heres eſſet nimis grauat⁹. vide gl. vltimā, & aduer. Qñq; teſtm̃, vel legatum deficit, propter fauorem alicui⁹. Exemplū, filio preterito, teſtm̃ eſt nullū fauore filij, certe ipſe fili⁹ pōt approbare teſtm̃, ſi vult, vt l. filio preterito. ff. de iniuſto teſ. dixi vobis in l. poſthumo. de bon. poſſ. ꝯtab. Item, qñ legatū de falcatur per fal. iſtud eſt fauore heredis qd legatū vltra dodrantem non valeat: certe heres, ſi vult pōt approbare teſtm̃. vt in auth. ſed cum teſtator, ita vult dicere gl. dum dicit, qd ibi loquit̃, &c. qñq; eſt teſtamentum nullum, propter defectū ſolennitatis, tunc illud teſtamentum non approbatur, vt teſtamentum, ſed bñ pōt heres ſe obligare ad ſoluendum, & teneri obligatione noua, non autem pōt teſtamentum approbare. hic eſt tex. & gl.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ In l. non dubiū. Adde Lu. Ro. in conſ. ccxix.

LEX XVII.

a **TEſtamentum.** Solennitas omiſſa, vitiat diſpoſitionē, & abundans cautela non nocet. a hoc dicit. No. qd abundans cautela non nocet.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Non nocet. Tñ in perſonis de vſura & malitia ſuſpectis, q2 tunc cautela adhibita magis de vſura ipſum redarguit. Ita Anch. conſi. cclviij. inci. in Chriſti nomine repetito in fi. conſilij, & vide ad iſtam regulam Cepol. conſi. xxij.

LEX XVIII.

a
* **TEſtamenta.** * Inſinuatio[a] facta corā non competenti iudice vitiat inſinuationem. hoc dicit.

ADDITIONES.

* CLAVD. DE SEISS. Ad materiam huius l. vide aliquid per Bal. in l. ij. in pe. col. ĩ. de iure dot.
a ¶ Inſinuatio. Adde qualiter fiat inſinuatio donationis. Ol. cōſi. ccliij. & q2 dicitur qd hec inſinuatio debet fieri corā iudice ſeculari. quid ſi eo caſu quo eſt neceſſaria citatio partis, altera pars eſt clericus, quō poterit fieri coram iudice ſeculari, qui non pōt clericum citare, Bal. poſt multa concludit, qd imo poterit clericum citare q2 non citat vt ipſe preciſe compareat, quo caſu non poſſet. Et ita debent intelligi ꝯria, ſed citat, vt compareat ſi vult aliquid dicere in ꝯrium, quo caſu ſi compareat aliquid dicturus in ꝯrium dicitur potius actor quā reus, q2 dicitur reus voluntarius poſtquam non cōpellitur comparere, & ita dicit Paulū conſuluiſſe Florentie, lz non vidiſſet Bal. hic, idem tz Sali. vt refert Alex. in l. conſulta. j. eo. & Ang. in l. j. §. hec ſtipulatio videt̃ idem voluiſſe. ff. ſi cui plus quam per l. Falc.

LEX. XIX.

a **OMnium.** [a] Teſtm̃ factum corā Principe, vel corā alio iudice pōt pbari cū duobus teſtibus. hoc dicit. Primo ponit vnū dictū. Secundo illud probat per argumentū a minori. Tertio remouet vnum dubium. Quarto remouet aliud dubiū. Quinto Imperator exhibet ſe omnibus. Sexto ſtatuit per duos teſtes poſſe probari. Partes videbitis legendo literā. Secūda ibi, ſicut
1 ergo. Tertia ibi, nec ſane. Quarta ibi, omnibus em̃. ¶ † Not. qd teſtm̃ factum coram principe pōt probari duobus teſtib⁹. ¶ Se
b cundo no. idem in teſtamento facto coram iudice.[b] ¶ Tertio no.
2 † qd Imperator hz omnia iura in ſcrinio pectoris[c] ſui. ¶ Nota.
c Quarto[d] † lz teſtm̃ ſit factum de cōſenſu pncipis pōt bñ reuoca
d ri ſine eius conſenſu. Qd facit ad queſtio. vt ſtatuta que ſunt in
3 ducatu Spoletano confirmata per rectorem ducatus, poſſint ſi
e ne eius[e] conſenſu reuocari. De hoc dixi plene in l. oēs populi. de
4 iuſti. & iur. ¶ Vltimo no. † ꝙ probatur teſtm̃ eſſe vltimū eo ipſo, qd non detegitur aliud poſtea eſſe factū in ver. nec ſane. ſup verbo. cōprobetur, & vide gloſſ. in ver. comprobet̃. quam tene menti. ¶ Op. ĩ. eo. l. publicati. & ĩ. l. proxi. Sol. Quicquid dicat glo. hec eſt veritas. Qñq; loquitur de teſtamēto fiendo, & iſtud pōt fieri coram Principe, & coram quolibet iudice. Qñq; loquit̃ de teſta
5 mento iā facto inſinuando, & ita loquit̃ contra. Item no. † tu perusine ex hac l. in tertia particula, qd ſufficit ꝙ teſtamentū producat̃ coram iudice cā inſinuandi lz iudex nihil dixerit. Et dixit mihi qd practicent hic aduocati, ex forma cuiuſdam ſtatuti. Et vide gl. ſuper ver. completum, & tene menti tu iuuenis.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Omnium. No. ꝙ pro principe, & iudice preſumitur, & vide aliqua in ſimili per Alex. conſi. lxiiij. vo. iiij. & cōſi. lxxxv. in fi. vol. iiij. & aliquid ad iſtum tex. per Barb. conſi. j. vo. j. & vide et aliquid per Fel. in c. in cauſis. de re iud. Extende iſtam gl. vt per Feli. in c. cum noſtra. in iiij. corrollario de reſcrip.
b ¶ Coram iudice. Adde qd Pau. de ca. vult hic qd teſtamentū factum apud acta coram iudice ordinario abſq; teſtibus valeat ſicut alia acta per iudicis preſentiam l. in dona. de do. Bal. autē vult qd ſit ſpeciale in teſtamentis ꝙ requirant ad minus tres p l. ſancimus. j. eo. ſed Pau. dicit qd probatur ꝯrium cū tex. ibi dicit, non minus tribus, vel inter acta miniſtrauerit, & ſic loquendo alternatiue vult, qd acta habeant vim tot teſtium quot requirūtur, & hoc dicit placere Raph. adde, qd donatio facta a principe, non eget inſinuatione, vt conſuluit Bal. conſi. clxviij. j. lib. vbi refert Bar. ita conſuluiſſe in caſu domi. de vrſinis.
c P. PAV. P. ¶ Scrinio pectoris. Secus tñ preſumitur in ſtatutis vel conſuetudinibus de quo cum duabus limitationib. vide Iaſ. in l. ſcripture. C. ſi contra ius vel vti. pub.
d AND. BARB. ¶ No. quarto. Vide tex. pro hoc dicto. in c. cum acceſſiſſent. de conſti. & ibi do. Ab. qui te ducit ad cōcor. vide Bal. & Sali. in l. ſi vt proponis. ĩ. de nup. & ibi remiſit late ad Bal. vide Bal. & vide Bal. in ti. de pace Conſtan. in prin. & ibi late remiſi, & vide que dixi in d. c. cum acceſſiſſent.
e ¶ Sine eius cōſenſu. Adde ꝙ ꝯrium tenet Bal. hic, q2 eadem ſolennitas requiritur in deſtructione, que in conſtructione, vt proponis. ĩ. de nup. cū opi. Bar. trāſit Ful. Sal. & Pau. qui per hoc alleg. in ſimili qd voluit Io. an. in nouel. in c. j. de que ſi. a maio. parte cap. qd ſi canonici iurant ſeruare ſtatuta, intelligitur quouſq; durabūt, & poſſunt ſtatuta reuocare, nec periuri, cum de natura ipſorum ſit qd reuocari poſſint, ſicut teſtamenta. Adde qd pro hoc etiam facit qd ipſe Bal. conſuluit cōſi. c. iiij. lib. qd ſi ſit data certa forma in teſtando, quod illa non requiritur in cancellando.

LEX XX.

NOlumus. Teſtamentum primū non rumpitur per aliud minus ſolēne, licet in eo fuerit ſcriptus heres, Imperator, vel alia perſona in dignitate poſita, hoc[b] dicit.

LEX XXI.

a **HAc conſultiſſima.** [r] Forma teſtamenti ptis traditur hac lege. hoc dicit vſq; ad §. ex imperfecto, & aliter congrue ſummari non poteſt. Oppo. q
b non[b] requiritur quod teſtes ſint rogati, vt ſupra, de teſtam.
c milit. l. milites. Solut. Specialis caſus eſt ibi. ¶ Oppo. quod
d non requirantur ſeptem teſtes[d], vt ſupra, eodem l. omnium, & infra, eod. l. fin. Solu. regula eſt iſta, ſed fallit in caſibus, in quibus paucior

paucioꝛes quandoqꝫ ſufficiunt, ꝙ dic vt in gl. ¶ Oppon. ad illud quod dicit quod nullo actu, contra. j. eo. l. cum antiquitas. Solu. Illa iſtam determinat.

ADDITIONES.

a P. P A V. P. ¶ Hac conſultiſſima De materia huius teſtamēti in ſcriptis ad prouidendū ne ſi viuus teſtis moꝛeref ante teſtatoꝛē, teſtamentum annullatur, vide Cepol. cautela cij. Item ad faciendū qꝺ legata debeantur ex diſpoſitione facta coꝛam duobꝰ teſtibus, vide Cepo. caute. clij. Item in materia regule, qꝺ omnino ſolennitas requiſita a iure faciat actum eſſe nullum, vide Feli. in c. qm̄ frequenter. ver. attende ad me. extra vt lite non conteſ. ꝛ nota biliter limitat. Itez an ſeptē teſtes requiſiti ſint de foꝛma ſubſtātiali vide Jaſo. in l. ij. de bon. poſ. ſecun. tab. Et ibi poſtea ponit duos caſus in quibus ſufficiūt duo teſtes. Item qm̄ requiritur aliqua ſolēnitas in actu, ſi fiat ea omiſſa ſit nulꝰ, nec ſufficiat ſi poſtea interponatur, ſecus ſi requiritꝛ poſt actū. Uide, ꝛ declara vt p Jaſ. late in l. vniuerſis. C. de precibus. imper. offer. ꝛ ibi vide alia ad Bar. Itē regula de qua hic ꝙ foꝛma nō ſeruata, ꝛc. limitatꝛ nō procedere qm̄ foꝛma omiſſa non eſſet magne importantie, vide Jaſ. in l. vniuerſis. C. de precibus Impe. offe. vbi etiam ponunt exemplū, faciunt ea que de omiſſione leuis ſolēnitatis habes ad Bar. in l. j. §. ſi. de vē. inſpi. Item quod omiſſio ſolēnitatis requiſite a cōſuetudine ita dicatur ſicut a iure, vide Feli. c. j. in iij. no. de ſpon.

b POMA. ¶ Opp. qꝺ non, vide per Roma. in repetione auth. ſimiliter. in xj. ſpeciali pie cauſe inter vltimas volūtates. j. ad l. Fal. in l. Bar. ſciendum. in ij. q. ff. de verb. obl.

c ¶ Rogati. Adde qꝺ in dubio omnes tenent cōiter qꝺ non preſumantur rogati. ꝛ per hoc Bar. in l. diuus. ff. de teſ. mili. dicit qꝺ teſtis deponens qꝺ fuit preſens quando talis fecit teſtm̄. ꝛ non dicat qꝺ fuit rogatus non probat, qꝛ potuit eſſe foꝛtuitus de quo plene per Alex. conſi. xxiij. iiij. vol. ꝛ Bal. conſi. xlj. iiij. vol. ꝛ Paul. de ca. conſi. cciiij.

d POMA. ¶ Septem teſtes. Adde idem eſſe ad probandū coniecturam voluntatis glo. no. in l. cum proponebatur. vbi multa per Alex. ff. de leg. ij.

1 ☞ Teſtamentum imperfectum an ꝛ quando valet inter liberos.

2 Teſtm̄ inter liberos probatur duobus teſtibus etiam feminis.

§. Ex imperfecto. [a] Quod ammodo ſequitur eſt notabile, qꝛ ſingulare eſt, breuiter. hoc dicit. Teſtamentum † imperfectum ratione ſolennitatis vꝫ quo ad liberos tm̄. [b] hoc dicit. Teneas bene menti hunc §. qꝺ imperfectum teſtm̄ inter filios valeat. Facit de iu. delibe. l. ſi ſuus. ¶ Opp. ff. de confir. tu. l. qui a patre. Sol. dicunt quidam hāc ſcripturā teſtamenti imperfecti eſſe codicillū, non teſtm̄. Truffa eſt. glo. dicit, illa l. qui a patre. coꝛrigitur per hanc l. ꝛ per l. inter oēs. ſ. fami. erc. Idem videtur velle gl. in l. ij. ſ. de cōfir. tu. Contrarium videtur tenere gl. ſ. de teſt. tute. l. j. in gl. magna. ꝛ illa eſt vera, qꝺ illa lex non coꝛrigatur. Nam tutoꝛ eſt extranea perſona ꝛ priuilegium filioꝛū non debet redundare in preiudicium tutoꝛū vt l. impuberi. ff. de adminiſtr. tuto. ¶ Item op. de l. peto. §. mater. ff. de le. ij. Sol. vera eſt illa qꝺ ibi teſtm̄ erat imperfectum in omnibus preterquā quo ad dationem tutoꝛis. Quero circa iſtū no. §. qd † ſi teſtamentū alia rōne, quā ex defectu ſolennitatis eſſet imperfectū, vt puta, qꝛ antequā compleuerit ſuperuenit furoꝛ, vel moꝛs, vt ſ. ti. j. l. furioſum. Rn̄. tunc nō vꝫ [c] aliquo modo. Ita determinat gl. in l. ſi is qui teſtm̄. ff. eod. Si ergo teſtatoꝛ nominaſſet heredes filios ſuos, tn̄ antequā teſtm̄ cōpleretꝛ, ſuperuenit furoꝛ, certe tale teſtm̄ non valebit, qꝛ teſtm̄ deficit ratione voluntatis [d] imperfecte, nō ratione ſolennitatis omiſſe. † Quero, iſtud teſtamentum * imperfectum inter liberos qualiter debet probari. Reſpond. duo. teſtib. maribus vel feminis, [e] non curo, ſufficit hoc pbari. Et no. j. proxi. auth. Facit ſ. fami. erc. l. ſi. probatur per rationem. Cum em̄ ſolennitas iuris ciuilis, quantum eſt inter liberos, ſit remota, remanet in priſtino iure gentium, ſm̄ quod in oꝛe duoꝛum, vel triū ſtat omne verbum, nec diſtinguo marem a femina. Item debetis intelligere hanc materiam. Facit quod dixi de teſta. in. li. l. milites.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Ex imperfecto. Adde videndū Alex. cōſi. cxxvj. alias xxj. ad fi. vol. ij. ꝛ conſi. clxvj. eo. vol. ꝛ cōſi. cv. vo. iiij. ꝛ Panoꝛ. cōſi. xj. in j. dubio, vol. j. ꝛ Feli. in c. in preſentia. de proba. ꝛ Barb. cōſi. xix. vol. j. ꝛ cōſi. xxxij. vo. eo. ꝛ Ro. cōſi. clxxix. Alex. in l. ex facto. §. ſi qs rogatus. ff. ad Tre. Et circa hoc quero an legata alijs relicta in teſtamento, quod eſt validum inter liberos ſint valida. Iſte tex. facit quod non. In ꝯ̄rium tn̄ facit ꝙ conſuluit Alexā. cōſi. ſuo. xij. vol. j. vide ad iſtū text. etiā Ang. in l. milites. ſ. de teſt. mil. ꝛ Alexā. conſi. xc. vol. ij. ꝛ pulchꝛe ꝛ late Alex. etiam xcvj. vol. ij. Pau. de ca. conſi. clvj. vbi tangit hoc de legatis factis alijs in teſtamento qꝺ valet iure ſpecialitatis inter liberos, an valeāt ꝛ an ex tali teſtamēto detur bon. poſ. ſecundū tab. ꝛ vide Alex. in l. j. circa fi. ꝛ ſ. de bo. poſ. ſm̄ tab. vbi videtur inclinare quod ſic. ꝛ ibi eam tꝫ Coꝛne. al. leg. §. ſunt autem. Inſti. de bo. poſ. vbi generaliter videtꝛ dari ſm̄ tab. omnibus iure ſcriptis: ergo ꝛc. ꝛ mouetur alijs fundamētis, vt ibi per eum. Uide etiam que ſcripſi ad Bar. in l. fideicommiſſa. §. quoties. in fi. ff. de le. iij. Secundo aduerte tex. in l. j. iuncta gl. ff. de bon. poſ. ex teſt. limi. vbi ex teſtamento, lꝫ imperfecto datꝛ ſm̄ tab. ergo idem in caſu noſtro. Sed hic argumenta ceſſant quoties filij non eſſent ſcripti, ſed nuncupati, qꝛ eſt approbatū a iure ciuili, certe, ꝛ ſuperueniens caſus debet extendi ad caſum noſtruꝫ, ex quo etiam foꝛma huiuſmodi teſtamēti, ꝛ ſimilium eſt approbata a iure ciuili, ꝛ tm̄ hic operatur numerus teſtium requiſitus, quantum ibi ſeptē, ergo, ꝛc. Et pꝛo hoc videtur facere gl. in l. ſed cū patrono. §. ſi. in ſi. gl. ff. de bo. poſ. An autem iſte tex. haberet locū in filio legitimato, vide Bal. in c. de cauſis. de offic. dele. ꝛ vide Ja. in d. l. ij. Et an habeat locū in filijs naturalibus tā in teſtamento patris, quam matris, vide Are. in §. item furioſi. Inſti. eo. ꝛ in l. q teſtamento. ff. eo. Et an iſte tex. habeat locū qm̄ preceſſiſſet aliud teſtamentum, maxime a ceco factuꝫ cum clauſula derogatoꝛia, vide Soc. conſi. clxiij.. P. P A V. P. ¶ Ex imperfecto. Iſte text. pcederet etiam in filijs legitimatis, vide Jaſ. in l. ij. de vul. ꝛ pu. Item ꝙ etiā ſi nō apparet de rogitu notarij, valeat, tꝫ Car. in conſi. cxxxiij. An autē in teſtamento impuberis ſufficerent teſtes femine, vide Barba. in c. relatum. el j. de teſt. Item an diſpoſitio huius §. procedat in patre naturali, vide Bal. ſingulariter decidentē qꝺ ſic in l. parentes. ff. de in ius voc. quam foꝛte legit cum precedenti. ꝛ Bal. in l. humanitas. C. de natur. lib. ꝛ Alex. hic, ꝛ Are. de quo habes ad Bar. in l. ſi. C. fami. erciſcū. de tutoꝛe dato in teſtamento imperfecto, vide Alex. conſi. cxl. Quod etiam in teſtamento patris inter liberos requiratur titulus inſtitutionis, vide Alex. cōſi. cccexlix. declara hoc, vt per Alex. conſi. cxlviij. vol. v. quē omnino vide. Item iſtum tex. dum loquitur de admiſſione extranee pſone, limita vt p Alex. conſi. dxciiij. Itē no. qꝺ in ſubſtitutionibus admiſſio vnius perſone faciat vt ſubſtitutus non excludatꝛ, alias fuiſſet excluſus, vide domi. Fran. in conſi. liij. Item an in teſtamento patris inter liberos ſint omiſſe omnes ſolēnitates iuris ciuilis, ꝛ ſeruetur merū ius gentium, vide Romanum. conſi. clxxix. ꝛ ibi dicit diſpoſitionē huius §. procedere in matre. Et quid in patre adimēte. Et ſignanter dicit diſpoſitionem huius §. non procedere, niſi pater omnibꝰ equaliter prouideat, de quo per eundem conſi. ccclxxxv. Itē illud quod dicitur de admiſſione extranee perſone limita niſi adeſſent quinque teſtes, quod ſufficeret ad probandum legatum vide ſingulariter Paulum de Caſtro, conſilio cxlvij. circa princi. Circa tamen illud quod dicit roma. ſ. quod debeat diſpoſitio eſſe equalis inter liberos, alias non procederet iſte §. cōtrarium ſentit expreſſe Comen. conſil. cxiij. in verſi. pꝛo parte affirmatiua ibi, nec pꝛoꝛſus eſt eadem ratio dum allegat iſtum §. ex imperfecto. ꝛ fi. ſ. fa. erciſc. vide Mod. hic, ꝛ Decium conſ. cv. vbi etiam ponit quod iſta regula non procedat exiſtente nullo teſtamento ex preteritione alicuꝰ ſolennitatis. Et quod iſte §. habeat locum in legitimato, vide Bal. in c. de cauſis. extra de offici. delega. Item an teſtamentum inter liberos dicatur ad pias cauſas adeo vt gaudeat pie cauſe, vide do. anto. diſputantem, ꝛ concludentem quod non niſi reſpectu legitime, conſ. xxv. quomodo intelligatur illud. Qui vult eccleſiam inſtituere, ꝛ filium exheredare querat alium pꝛo conſilio, quam auguſtinum. Et quantum ad legitimaꝫ quod ſunt magis priuilegiati liberi, quam pia cauſa, circa iſta vide que habes poſt bar. in l. ſi quis ad declinandam. ad fi. ſ. de epiſco. ꝛ cleri. Item quod inter liberos non valeat teſtamentum nutu conditum, licet valeat ad pias cauſas, vide Jaſ. in l. licet. C. de procura. Et quod non valeat etiam inter liberos, niſi probetur volūtas ſeu ſcriptura, ſaltem per duos teſtes, idoneos, ꝛ quod non valeat, ſi ſcriptura non habeat diem, vid Panoꝛmi. conſ. xcviij. vol. iiij. Quomodo valeat teſtamentum imperfectum ratione, ſolennitatis, vel voluntatis inter liberos, ꝛ qd ſi non ſit lectum, vide ad bart. in l. ſi is qui. ff. de teſta. ꝛ in l. fideico. §. quoties. de leg. iij. an autem diſpoſitio huius §. ꝛ auth. ſeq. locum habeat, vbi eſſet inſtitutus filius ex filia, ſtante cōmuni vſu loquendi, quod appellatione liberoꝛum vel filioꝛum non compꝛehēdatur filius ex filia, vide barb. quod non conſ. lxxxviij. vol. iiij.

b P. P A V. P. ¶ Ad liberos tantum. Iſta diſpoſitio nō procedit in ceco teſtante non ſeruata ſolennitate, de qua in l. hac conſultiſſima ſ. tit. j. Item non procedit vbi preceſſiſſet aliud teſtamentuꝫ inter liberos, vide Com. conſ. cxij. incip. ꝛ ſi teſtatoꝛ.

c P. P A V. P. ¶ Non valet. Quid autē in pia cauſa, an valeat teſtamentum imperfectū ratione voluntatis, vide Pau. conſi. ccj. circa fi. ꝛ conſ. ccclxvij. Et an diſpoſitio huius §. habeat locū in pia cauſa vide Pa. cꝫ. xj. ꝛ vide omnino in repetitione l. cum acutiſſimi. C. de fideic. Itē ꝙ valeat teſtm̄ inter liberos ſine recitatiōe cū trib. teſti. vide pau. cōſ. ccclxviij. ꝛ cccclj. in prin. Et ibi etiā ponit an in tali teſtō poſſit fieri ſubſtitutio pupillaris, an vero requiratꝛ quinqꝫ teſtes, prout in §. ſi qs autem. Et circa illud quod dixi de imperfectione

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ratione volũtatis in pia cauſa,vide Barb.in repe.l.cũ acutiſſimi.
d ¶ Rõne voluntatis. Adde qđ facit ad queſtio. quid ſi teſtatoꝛ
ſcripſit in ſchedula totã volũtatẽ ſuam,in qua filios inſtituit,foꝛ
te in diſparibꝰ partib. Itẽ extraneis fecit legata,deinde in capſam
repoſuit ipſa non lecta,ꝙ vꝫ,qꝛ eſt perfecta rõne volũtatis,lꝫ nõ
ſolennitatis. Ita tenẽt Gul.de cu.Bal.Sal.Bar.in l.is cui.ff.eo.
ꝛ Bar.in l.fideicom.ff.de leg.iij.ꝛ eſt tex.quando eſt ſcripta ma-
nu teſtatoꝛis in auth.qđ ſine.j.eo.ꝛ ibi Bal.ꝛ Pau.de caſtr.Qñ
autem eſſet ſcripta alia manu,quam teſtatoꝛis,Bal.ꝛ Pau.vbi
ſ.tenent contrarium. Dicit Alexã.poſſe ſaluari Bar.qñ p duos
teſtes poſſet pꝛobari qđ eſſet ſcriptura teſtatoꝛis,iunctis his que
pꝛoxime ipſe eſt dicturus. Tu vide Bal.in terminis cõſi.cccxvij.
vol.ſeq.Bar.idem voluit Abb.conſi.clxvij.ij.lib.dũmodo conti-
neat diem,ꝛ nomen pꝛincipis. Ita dicit tenere Bal.in auth.qđ ſi-
ne,ꝛ vide qđ Bal.conſi.lxx.iiij.lib.conſuluit qđ ſi teſtatoꝛ aſſerat
inter liberos,ſe certo modo teſtatum,qđ illa verba pꝛobãt teſtm̃,
an autem hec lex habeat locum in liberis naturalibus Spec.te-
nuit qđ ſic in tit.de inſt.edi.§.compẽdioſe,ver.quid ſi pater.arg.l.
naturali.de confirma.tu. Item tꝫ Pau.de ca.hic qꝛ ſatis rõnabi-
lis opi.ꝛ idem Pau.in l.fi.ſ.fami.erciſ.Roma.conſi.cxxix.Ang.di
cit quod oẽs do.Bon.no.conſuluerunt contrariũ Bal.tꝫ qđ in
patre nõ habeat locũ diſpoſitio huius legis in matre ſic niſi ſit
illuſtris,idem tꝫ Alex.tamẽ vt refert Ro.in dicto cõſi.clxxix.bal.
in l.ſi qua illuſtris.j.ad Oꝛfi.ꝛ in l.humanitatis.de natu.libe.ꝛ in
l.fin.ſ.de confirma.tut.tꝫ ꝙ etiam hꝫ locum in liberis naturalib.
ſimpliciter. An aũt filius in minus ſolenni voluntate poſſit parẽ-
tes inſtituere. Spe.ꝙ non eo.§.ver.quid ſi filius. Et ꝙ teſtm̃ imp-
fectum rõne voluntatis non valeat inter liberos,conſuluit Abb.
conſi.cv.ij.lib. Vide tñ inquantũ dictũ fuit ſ.qđ hic §.habeat locũ
in liberis naturalibus ꝙ voluit Spe.in ti.de ſtatu mo.ver.iij. An
aũt valeat pupillaris ſubſtitutio in teſtamento imperfecto , vide
Pau.de caſt.conſi.ccliij.ꝛ ibi tranſit cũ Bar.in l.ij.ff.de vul.ꝛ pu.
An aũt mutus teſtari poſſit pr̃ inter filios, Ang.tenuit ꝙ non, ſi
vꝫ loqui,conſ.cclvij.an aũt teſtm̃ pꝛimum ſolenne,in quo teſtatoꝛ
filiam vnam vniuerſalem heredem inſtituit,ꝛ alteri fecit legatũ,ꝛ
in eo appoſuit clauſulam qđ ſi ſecundũ faceret,voluit nullius eſſe
momenti,ꝛ ſecundo facit teſtamentũ in quo filias pꝛedictas equa
liter inſtituit,ꝛ pꝛobatur per quinqꝫ teſtes,qđ pꝛimũ reuocauit,
ſit pꝛimum reuocatum. Ro.conſuluit qđ ſic,conſil.ccclxxxvj.vbi
de hac materia,ꝛ per Bal.conſi.cclxv.ꝛ cccxxij.ij.lib.ꝛ conſi.xxij.ꝛ
conſi.ccxliij.iij.vo.ꝛ conſ.lxx.ꝛ cxcviij.iiij.vo.per Old.conſi.cxix.p
Alex.conſ.clvj.ij.vo.ꝛ conſ.cxxiij.j.vo.ꝛ conſ.cxxv.ij.vo.ꝛ conſ.lxx-
vj.iij.vo.per Pau.de caſt.conſi.clxxxix.ꝛ ccliij. Adde etiam ſm
Pau.de caſt.conſ.cciiij.quod ſi teſtatoꝛ infirmitate grauatus,vo
catis teſtibus ꝛ notario,faciat ſcribere ſuam volũtatem,ꝛ de par
te in partem notarius ſibi legat audientibus teſtibus vſqꝫ ad he-
redis inſtitutionem incluſiue ꝛ ſic ponat annum, menſem,diem
ꝛ actũ,ꝛc.ꝛ cũ vellet relegere teſtatoꝛ expirauit,ꝛ dicta ſcriptura
nõ reperiatur in pꝛotocollo notarij,qđ per teſtes ꝓbari poterit.
* CLAVD.DE SEISS. Iſtud teſtm̃. An aũt hec habeat locũ in
legitimatis, vide Bal.in c.de cauſis.in pen.col.de offic.deleg.
e P.P A V. P. ¶ Feminis. Quod aũt debeant eſſe teſtes idonei, vide
Alex.conſi.cccxl.ad fi.

AVTHENT.

1 ☞ An pꝛobet inſtrumentum,in quo notarius poſuit x.pꝛo decẽ
ꝛ c.pꝛo centum.

a **Q**uod ſine.[a] Iſta auth.hꝫ ſe ad §.[b] iſtũ de termi
b nãdo, ſeu coꝛrigẽdo eũ in teſtamẽto
facto in ſcriptis. Quero qualiter ſe hꝫ iſta auth. ad §.ex
imperfecto. Quidam dicũt ꝙ iſtũ §.coꝛrigit ex toto. Gloſſatoꝛes
noſtri dicũt ꝙ quando teſtm̃ fit ſine ſcriptis, in nullo immutatur
per hanc aut. Sed qñ in ſcriptis,immutatur in duobꝰ, qꝛ requiri
tur teſtatoꝛis ſubſcriptio,ꝛ põt legari extraneis. Quero quõ iſta
auth.ſe hꝫ ad auth.ſi modo.ſ.fa.erciſ. Gl.dt ꝛ bñ,ꝙ cũ illa conti-
1 nuatur.† Quero,qñ notarius facit aliquod inſtrumẽtum,ꝛ in eo
ponit pꝛo cẽtum literam.c.pꝛo decẽ literam.x.ꝛ ſimilia.hic querit
vtrũ iſtud inſtrumentũ pꝛobet. Hic videtur caſus quod nõ. Pꝛo
hoc etiã videtur caſus in l.ſed cũ patrono.§.fi.ff.de bo.poſ. ¶ Ad
idem facit in ſecunda conſtitutione.§.ante fi.vbi dicitur qđ iſti li
bꝛi debent ſcribi per literã extenſiuam,non per ſigna. In cõtrariũ
videtur caſus in l.quoties.§.ij.ff.de here.inſti. Breuiter iſta eſt ve
c ritas. Quedã ſunt note inuſitate,ꝛ incognite,[c] per iſtas inſtrumẽ
tũ non pꝛobaret,vt l.ſed cum patrono.§.fi.ff.de bo.poſ. Exẽplum
videmus in notarijs,qui faciũt vnũ,ꝙ impoꝛtat nomẽ ſuũ,ꝛ hoc
faciunt in vna litera alijs intermiſſis. Aliud exemplum in duabꝰ
literis ff.deſignatur digeſtum. Si vero eſt ſignum conſuetum,vt
pꝛo centum ponatur vnum.c.ꝛ ſimilia,dico tunc quod tale inſtru
mentum pꝛobaret,vt d.l.quoties.§.ij.de here.inſti. Fallit in caſu
iſtius auth. Item fallit in libꝛis iuris ciuilis,qui debẽt ſcribi per
congeriẽ literarũ non per ſigna,lꝫ hodie non ſeruetur vt in dicta
conſtitutione.ſ.de emen. Iuſti.Co.ꝛc.

ADDITIONES.

a P.P A V. P. ¶ Quod ſine. Nunqđ autem in iſta ſcriptura imper-
fecta in qua pater teſtatur inter liberos,requirat̃ expreſſio anni,
mẽſis,diei,ꝛ loci,vide Cur.in ſol.l.admonẽdi.de iureiu. Et de ma-
teria huius auth.vide Alex.cõſ.cxxvij.latiſſime conſ.ccccxliij.ꝛ
vide circa iſtam materiam late Barb.conſi.lxxxviij.
b POMA. ¶ Hꝫ ſe ad §. In text.ibi,ꝛ tẽpus ꝛ liberoꝛum. Ad hu-
iuſmodi autem declarationem vide Alex.in conſ.lxiiij.alias lxx-
incip.ponderatis,in iij.vol.vbi allegat tex.in §.alliud.in auth.qui-
bus modis natu.effi.legi. Sed certe hic allegatur aliter intelligi
tex.qui de ſolo tempoꝛe facit mentionem. Ad iſtam authent.vide
Alex.conſi.cxxiij.in j.vol.
c POMA. ¶ Et incognite. Iſtud fallit in inſtrumẽto,ſeu teſtamen
to militis,qꝛ lꝫ ſit ſcriptum per ziphꝛas inconſuetas,tamẽ vꝫ,te-
net,dummodo intelligatur. Ita Ang.in l. Titius,vbi eſt tex.fi.de
teſt.mili. Gl.in l.ſed pꝛo patrono.§.fin.de bonoꝛum poſ. Item in
inſtrumento ad pias cauſas. Ita Ro.in repetitione auth.ſimili-
ter.cxvij.ſpeciali,pie cauſe.j.ad l.Fal. Adde Alex.in cõſi.clij.in
vo.ꝛ Barb.in c.cum acceſſiſſent.de conſti.ꝛ Nic.c.cum tu.in pꝛi-
mo notabili.eo.titu.

AVTHENT.

a **H**oc inter liberos.[a] Iſta auth.di-
cit per gl.ꝛc.
ad reſcripta,qđ non valent,niſi in eis expreſſe dicatur.
Tali lege non obſtante,qđ no.in l.fi.ſ.ſi cõtra ius vel
vti.pub.ꝛ ibi plene per doc.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Hoc inter liberos. De intellectu huiꝰ auth.Barb.
in cõſi.ij.in j.vol. Itẽ vide Alex.in conſi.cxlvj.in ij.vol.ꝛ in cõſi.cv.
Bar.cõſ.ij.vo.j.vo.ij. Alex.vo.ij.P.P A V. P. Hoc inter liberos. Cir
ca iſtam auth.an pꝛocedat qñ pꝛimum teſtm̃ eſt nuncupatiuum,
vide late Barb conſi.ij.in j.parte. Pꝛo limitatione,ꝛ declaratione
huius auth.vide Alex.cõſ.dxciiij. Itẽ de materia huius auth.an
pꝛocedat tam in pꝛolatione particulari quam totius,ꝛ an pꝛoce-
dat in filijs,qui reputantur extranei ꝛ de quibuſdã alijs vide Ro-
ma.conſi.clxxix.

§. Per nuncupationẽ.

Habuiſtis ſ.de teſtamẽto in ſcriptis
nunc pꝛoſequitur de teſtamento nuncupatiuo. Teſtm̃ nuncupati
a uum debet fieri coꝛam ſeptem teſtibus,[a] voluntatẽ teſtatoꝛis au-
dientibus.hoc dicit.

ADDITIO

a POMA. ¶ Fieri coꝛam ſeptem teſtibus. An in hoc requirat̃ ro-
gatio teſtium. Ro.in repeti.auth.ſimiliter.in xj.ſpeciali.pie cau.
in vltimis voluntatibus.C.ad l.Fal. Bar.conſi.xxxij.in j.vol.

1 ☞ Teſtes deponentes de reuocatione teſtamenti,debent coꝛam te-
ſtatoꝛis iudice deponere.
2 Teſtamentum ſecundum imperfectum ratione preteritionis quan-
do tollat pꝛimum.
3 Subſtitutio pupillaris directa facta in teſtamẽto de extraneis
reuocatur in codicillis,qñ ſunt ſubſtituti venientes ab inteſtato.

a
b **§. Siquis autẽ.**[a] Hic eſt no.§. Teſtm̃ perfectum
non tollitur per ſubſequẽs im-
perfectum,niſi in eo fuerint ſcripti venientes ab inteſtato,ꝛ quinqꝫ
c teſtes affuerint[c].hoc dicit. ¶ Opp.qđ idem eſſet de iure antiquo
vt l.ij.ff.de iniu.rup.irri.teſt. Sol.iſtud ibi fuit aditum a cõpoſito-
ribus noui iuris. Secundo oppo.de l.eius militis.§.fi.de teſta.mil.
Sol.fateoꝛ qđ ſicut eſt hic,quod teſtamentum perfectum tollitur
per imperfectum,ita ſunt etiam quidam caſus olim,ꝛ etiã hodie
vt l.ſancimus.j.eo.qđ dic vt in gl. ¶ Item oppo.de l.hereditas.
de his qui.vt indig. Sol. Ibi pꝛimum teſtm̃ non tollitur,licet he-
redes reputentur indigni. ¶ Item opp.de l.cum quidã.ff.de his
qui.vt indig. Sol. Dic vt ibi. Item opp.de l.pe.§.fi.ff.de codi-
ſti. Sol.dic qđ ibi teſtatoꝛ cogitauit in vanum. ¶ Quero vtrum
hic,quod quinqꝫ teſtium depoſitiones,ꝛc. ¶ Quero nunquid ſuffi-
1 ciat quod dicti teſtes deponant coꝛam notario. ¶ † Glo.dicit
d non,ſed eſt neceſſe quod examinent̃ coꝛã iudice.[d] Dicit enim te-
ſtibus,non teſtimonijs eſſe credendum,vt l.iij.§.idem diuus.de
teſtib.vide gl.tuam no.ꝛ claram,quam no.perpetuo,ꝛ tene.
¶ Circa iſtum §.quero duo. Pꝛimo,hic loquitur quando teſtm̃
2 eſt imperfectum ratione ſolennitatis.† Quid ſi eſt imperfectum ra-
tione preteritionis? Gl.videtur velle quod tunc pꝛimũ non tolla-
tur per ſecundũ,vt l.ſi filius qui poteſtate.de liberis ꝛ poſth. Sed
contrarium facit tex.in l.ſi duobus.§.ſi pꝛius.ff.de cõtrahẽ.empt.
e vt ibi. ¶ Vltimo,[e] ſcias quod per hãc legem defendi ſemel vnã he-
reditatem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

reditatem hoc modo,† Teſtator filium inſtituit in teſtamento,⁊ ei
quoſdã extraneos pupillariter ſubſtituit,demũ in codicillis illam
ſubſtitutionē reuocauit,⁊ ſubſtituit venientes ab inteſtato,⁊ omnes
ſapiētes dicebant quod illa ſubſtitutio directa non potuit reuocari
f in codicillis,ego dixi contrarium [f] quia quando in codicillis ſunt
ſubſtituti venientes ab inteſtato,hereditas data extraneis in teſta
mento poteſt tolli.Caſus eſt hic. Et ſi reſponderes, hic loquitur
quando voluit teſtari,queſtio noſtra loquitur expreſſe quando vo-
luit codicillari.Dico quod nihil ad propoſitum,vt l. militis codicil
lis,in princ.ff.de teſt.mi.

ADDITIONES.

a ¶Si quis autem.Ad intellectum §.vide Alex.conſi.cxlvj.in ij.vo
lumi.Roma.conſi.cccvi.
b P. PAV. P. ¶Per ſubſequens.Niſi primum eſſet inter liberos,
quia per ſecundum imperfectum non tollitur etiam ſi in eodeȝ inſti
tuantur filij,vide Com.conſi.ſuo.cxij.
c P.PAV.P. ¶Teſtes affuerint.An autem diſpoſitio huius.§.q
per ſecundum imperfectum tollatur,primum habeat locuȝ, ſi ſecun
dum eſſet imperfectum ratione alterius defectus,quam numeri te
ſtium,puta rogitus notarij,⁊ teſtium,⁊ ſimiles vide Ro.conſ.cccvj.
Nunquid autem ſecundum teſtamentum ad pias cauſas cũ duob.
teſtib.tollat primum etiã ad pias cauſas ſolenne,vide Panor.conſ.
ccclxvj.Nunquid autem ſecundum imperfectum, in quo ſunt inſti-
tuti venientes ab inteſtato,tollat primum ſolenne in quo ſit inſtitu
ta pia cauſa,vide Panor.conſi xj.Et de materia huius §.vide etiã
Joan.conſi.clxxix.
d ¶Judice.Quod limita vt hic per Alex.
e ¶Ultimo.Adde quod idem tenet Pau.de Caſt.hic Ful.etiam di
cit quod contra Bar.non auderet iudicare,quia opin.Bart. fauet
voluntati teſtatoris.Idem tenet Rapha.Cu.in l.j.⁊ ij.de iniuſt.te-
ſta.⁊ Fran.Tigri.hic Bal.⁊ Sali.in l filij.§.fami.erciſcund. tenent
contrarium.latius hoc vide per Alexand. P. PAV. P. ¶Ultimo
vide Alex.conſi.cclxxxix.
f POMA. ¶Ego dixi contrarium.Hoc ſequitur Alex.conſi. cxlvj.
vo.ij.⁊ ſeq.⁊ ibi etiam declarat iſtum tex.

LEX. XXII.

Dictantibus. [a] Dictantibus ⁊ teſtibus poteſt
in teſtamento relinqui.hoc dicit.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶Dictantibus.Circa iſtam legem an habens cauſaȝ
generalem poſſit eſſe teſtis,vide do.Franc.conſi.lxxxvij.Et de ma
teria per eundem in l.qui teſtamento.in prin.de teſt.Iteȝ an rector
vel canonicus poſſit ſcribere in fauorem eccleſie,vide Mat. notab.
lxxxij.Item pro ſolutione ad l.omnib.C.de teſti.vide do.Nelluȝ in
tracta.de teſt.Et quid ſi omnib.teſtib.eſſet legatum,vide Soci.in l.
ſi quis ita.in ij.not,de reb.dub.

LEX. XXIII.

Conſulta. Inſinuatio facta coram iudice incom-
petenti vel coram rectore eccleſiarum
eſt ipſo iure nulla. hoc dicit.

LEX. XXIIII.

Ambiguitates. Verborum ambiguitas, vel
ordinis peruerſio teſtamen-
tum non vitiat.hoc dicit,cum l.ſeq.

LEX. XXVI.

Inteſtamentis. Teſtatoris predictio teſtib[us]
facienda tollitur hac l,h.d.

LEX XXVII.

a **Sancimus.** [a] Hec eſt notabilis lex ⁊ ſingularis
b caſus.Teſtamentuȝ perfectum non
tollitur per imperfectum,niſi curſus decēnij ſubſequatur. b
hoc dicit.¶Opp de bo.poſ.ſecundum tab.l.pe.§.teſtamēto gl.po
nit multas ſol.Illa ſol.eſt vera que ponitur circa ſi.ibi vel loquitur
ibi cum teſtator.⁊c.quod hec loquitur quãdo teſtator venit ad actũ
verbi illa quando teſtator venit ad actum facti.

ADDITIONES.

a POMA. ¶Sancimus.Adde alex.conſi.ciiij.in ij vo.barb. Et de
materia huius l.vide alex.conſi.xxxj.in ij.dubio.volu.iij.⁊ conſi.cv.
vol.iij.Panor.conſi xj.in j.dubio.vol.j.⁊ Bart.conſi.
P. PAV.P. ¶Sancimus Circa iſtam legē quid ſi eſſet in ſecundo
inſtituta pia cauſa,vide alex.cōſi.dxciiij vide etiam pro declaratio
ne huius legis,Pa.omnino cōſ.xi.vide late Bar.cōſ.lxxxix.vo.iij.
b ¶Subſequatur.Teſtamētum ergo primũ tollitur per ſecũdũ, niſi
in primo ſit clauſula derogatoria ſecundi,vt habet plene in l.ſi quis
in prin.teſtamenti.de leg.iij.quia de illa clauſula eſt facienda mētio
ſpecialis,quod Bal.queȝ ceteri ſequuntur intelligit verum, niſi ex
aliqui.cōiecturis poteſt apparere quod voluit illud tollere, ſcilicet
ſi interuenit iuſta cauſa,puta odium vel inimicitia inter ipſum,⁊ in
ſtitutũ.Item ſi iurauit ſecundũ teſtamentum valere,itē ſi ipſum fe-
cit apud acta,item ſi lapſum eſt decēniũ,⁊ qualitercũque aliter poſ-
ſet conſtare.Et iſta dicit Pau.notanda.quia alibi non reperiuntur.
Adde tu ad hoc que ipſe Bal.conſuluit conſi.clxxviij.iij.volu.vbi
teſtator dixit in primo velle illud preualere omnibus,niſi in ſecũdo
eſſet ſcriptus pſalm[us] miſerere,ſua manu.⁊ deinde fecit aliud,⁊ dixit
illud velle preualere cuicunque alio teſtamento a quouis notario fa
cto quod per iſta verba primum eſt ſublatum,quia non figura ver-
borum,ſed ſenſus intellectualis teſtatoris eſt attendendus.

LEX XXVIII.

a **Cum antiquitas.** [a] Modicum interual-
lum,ſeu actus contra-
rius ex neceſſitate nature interueniens teſtatori,vel teſti,
teſtamentum non vitiat.hoc dicit.

ADDITIO.

a POMA ¶Cum antiquitas.Nec etiam verba iniurioſa inſerta in
teſtamento vitiarent.Ita ampliat alex.in l.iij.in prin.ff.de liberis,⁊
poſthumis.

§.Cum autem. Teſtator poſt teſtamentum manu
propria ſcriptuȝ hodie ſe ſubſcribe
re non tenetur.hoc dicit.

LEX XXIX.

2 ☞Teſtamentum quãdo valeat in ea parte,in qua ſolennitas fuit
obſeruata.
3 Si teſtator articulate reſpondeat notario interroganti an velit Ti
tium eſſe ſuum heredem,valet teſtamentum.
a **Iubemus.** [a] Teſtator debet ſua manu nomen
heredis ſcribere vel eum voce pro
pria teſtib.nunciare,quod in teſtamentis per hanc legem
condendis locum obtinet.hoc dicit.¶No.ex hac l.⁊ per
b petuo tene mēti[b] † quod ille qui nõ poteſt articulate loqui mortuo
c eſt ſimilis, ⁊ ideo cũ teſtator loquitur balbutiendo[c] cum primo fue
rit homo recte lingue,ſi facit teſtamētũ,nõ valet.Et ſemel faciebam
exceptionē ad impugnandũ quoddã teſtamentũ,q erat factũ ab eo
d qui non poterat articulate[d] loqui.Ideo tene mēti,q eſt melius quã
habeamus in hac lege.¶Dicitur hic quod in ea parte in qua fuit
ſolennitas obſeruata,valet teſtamentũ,in alijs non,⁊ facit contra ff.
2 eo l.ſi is qui teſtamentum.Glo.ſe inuoluit.† Ueritas eſt iſta quan-
doque teſtamētum in aliqua parte deficit ratione volũtatis imper-
fecte,vt puta teſtator voluit nominare tres heredes,incepit,⁊ nomi
nauit vnum poſtea alium,antequã nominauit tertiũ,expirauit,tũc
teſtamētum non valet in aliquo,vt.ſ.ti.j.l.furioſum.Quãdoq volũ
tas perfecta fuit,q teſtator fecit quicquid voluit,tamē in certa par
te fuit omiſſa ſolennitas tunc teſtamentũ valet in iſta parte,in qua
fuit ſeruata ſolennitas,vt hic.¶Itē opp. ⁊ videt quod vltima vo-
luntas poſſit fieri nutu.vt ff.de leg.iij.l.nutu.Sol.Hic in inſtitutio-
3 ne,ibi in legatis.¶Querit gl.† quid ſi notarius exprimat nomina
e heredũ[e] ⁊ teſtator reſpõdeat ⁊ dicat ſe velle eſſe heredes,an valeat.
Gl.videtur dicere quod ſic.vide glo.Doc.dicunt quod iſta gloſ.di-
cit verũ in teſtatore,qui articulate poteſt loqui,alias non,vt hac l.
Ultimo,quod hic dicitur de hac ſubſcriptiõe,corrigit per hãc auth.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶In l.iubemus in prin.Vide Do.Pet.in c.ſi.de
conſti Ad quod allegauit iſtam l.⁊ vide que dixi.Et pro gl.iſta vi-
de Lud.Ro.in conſi.cccij.conſuluit apud Delphinatum.
P. PAV. P. ¶Jubemus.Iſtud quod nõ trahatur lex noua ad te
ſtamenta prius facta limita ſingulariter,vt per Felin.in c.ſi.de con
ſti.u.Iaſ.hic.
b POMA. ¶Perpetuo tene menti.Uide Roma.conſi.cccv.
c P. PAV.P. ¶Balbutiendo.An iſte nõ valens articulate loqui vir
tute tamen polens ſcribendi poſſit teſtari ad pias cauſas,vide An
ge.Are.in trac.teſtamentoruȝ,in verſi.ſcimus per dei gratiã.Quid
autem ſi dicitur alicui,ſi vis me heredē inſtituere,ſtringe mihi ma
nũ vide Feli.in c.in preſentia.extra de proba.Barba.in repe.l.cuȝ
acutiſſimi.de fideic.Item an balbutiens, ⁊ ſeminecis poſſit teſtari,
vide late alexan.in conſi.c.Uide text.in l.quoniam.ſ.eo.qui videtur
velle contrariũ eius quod no.hic Bar.⁊ vide que hic ⁊ ibi ſcribun
tur per Iaſ ⁊ alios Iteȝ quod cõſtitutus in extraneis poſſit teſta
ri,donare,⁊ adire,⁊ alia facere vide per Barb.in rub.C qui admit.
Uide de conſtituto in articulo mortis qui interrogatus an ita velit
teſtari,reſpondet ſic,an valeat vide Soc.in l.j.§.ſi quis ita.in j. no-
tabi.de verb.obli.vide Bart.in c.cum tibi.de teſta.ponit an valeat
teſtamentum ſi dictuȝ ſit,ſi vis me heredem facere ſtringe mihi ma
num,vel quid ſimile ⁊ an ad pias cauſas ſaltem ſtatiȝ valeat inſtitu
tio heredis metu ſolo facti,vide etiam Barba.in conſi.xliij.volum.
iij.vbi etiã ponit quid inter liberos,⁊ an poſſit metu reuocare pri-
mum teſtamentum maxime inter liberos. Item an conſtitutus in
extremis poſſit teſtari,⁊ in teſtem examinari ⁊ an cum duob.teſtib.
poſſit codicillari,vide per Barb.in c.Ray.de teſt.vbi quedam alia
de conſtituto in extremis.Et vide eum late in conſi.xliij.volu.iij.de
eo qui interrogatus reſpondit quod ſic qui non poterat articulate
loqui,⁊ de conſtituto in extremis qui poſſit predicta,⁊ alia habe-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

re, vide Decium in c. ſi. pro debilitate. de offi. dele.
d ¶ Articulate. Adde q ang. dicit hoc eſſe verũ inter liberos, quid
quia licet ſit remiſſa ſolennitas teſtiũ, vt in §. ex imperfecto. nõ tñ
eſt remiſſa ſolennitas voluntatis teſtatoris, que debet exprimi p
ſcripturã vel per loquelã. Alle. l. in fraudẽ §. i. cum ibi no. ff. de teſ.
mili. In relictis autem ad pias cauſas dicit dominus Alex. quod
magis cõmunis eſt opi. quod nõ habet locũ hec lex per gl. in c. cũ
tibi. per illum tex. ſecũdũ vnum intellectũ extra de teſt. quam cõmu
niter ſequũtur doc. ⁊ Bal. in l. ij. §. de ſacroſan. ecc. ⁊ Im. in l. capta
torias. §. de teſt. mil. tamen dicit quod Bal. ⁊ Ang. hic, ⁊ Pau. de
Caſt. in l. ⁊ in epiſtola. de fideicom. tenent contrariũ in alijs ſtat
firma concluſio gl. quod ſufficiat teſtatorem reſpõdere ad interro-
gationem notarij, ſi articulate loqui poteſt. Quod etiã ſequit bal.
Ang. Saly. hic ⁊ Fran. Tigri. ⁊ Io. And. in ti. de teſt. §. i. ver. quid
ſi is. Imo. ⁊ Ant. de But. in d. c. cũ tibi. Ro. in l. j. §. ſi quis. de ver.
ob. ⁊ in conſi. cccvi. vbi dicit quod ſingulariter hec ſunt limitãda ſe
cundum Io. an. in loco preallega. niſi aliquis de teſtatoris volũta
te informatus, vel prudenter meditatus, quid illic agendum eſſet
fecit ſcribi teſtamẽtũ, vt ipſe voluerit: quo ſcripto notarius legit in
ſtitutionem heredis, ⁊ teſtator reſpõdit q ſic. Tunc enim talis in
ſtitutio eſt inualida. q2 iſte modus teſtandi nõ eſt inuentus a iure,
⁊ ſic ſuperſtitio improba eſt illũ inuenire de tranſla. prel. c. ij. in v.
quod non eſt. Hoc idem tenuit Pau. de Ca. conſi. ccclxvj. ⁊ Bal.
cõſ. x. iiij. li. ⁊ cõtra op. Alex. quod teſtamentũ ratione voluntatis im
perfecte non valeat inter liberos, nec ad pias cauſas, tz Abb. cõſ.
cv inci. caſus talis proponitur, vbi alle. Pet. de anc. in c. ij. de teſt.
dicere quod ſi teſtator incepit pauperes iſtituere, ⁊ ſuperuenit fre
neſis ita quod teſtamentuz non potuit perficere, quod nullius mo
menti eſt teſtamentum. Eſt in ſecunda parte conſiliorum.
e P. PAV. P. ¶ Nomina heredum. Vide Alex. conſi. xij. poſt med.
⁊ conſi. clxxiij ⁊ conſi. lxxxiij. ⁊ late cõſi. xl. vide omnino Ro. diſtin
guentem. conſi. cccvj. circa ſi. vide omnino pau. multipliciter loquẽ
tem conſi. ccclxij. vide etiam Ang. de are. in tracta. teſtamentorum
in glo. in verbo item reliquit Titio centum metu.

LEX XXX.

1 ☞ Si teſtator incidit ſigna teſtamenti, an teſtamentũ tollatur ipſo
iure, vel ope exceptionis.

Noſtraz proviſionez. ſi ſigna ſũt inciſa teſta-
tore volente, rumpitur teſtamentum, alias ramanet va-
1 lidum hoc dicit. ¶ Oppo. nuda † voluntate non tolli-
tur teſtamentum. vt l. ſancimus. §. eod. ſed hic dicitur contrarium,
quia incidendo ſigna tollitur teſtamentuz, quare male. Sol. quidã
dicunt quod nõ tollitur ipſo iure: ſz exceptionis. vt hic in princ. gl.
Tu dic q hic peruenit ad actum, facti. ibi peruenit ad actum ver-
bi. An autem iſto caſu tollatur ipſo iure, vel ope exceptionis vt in
d. l. j. ſi. de his que in teſtamento delẽ. ⁊ l. ad teſtium. §. ſi ſigna. ff. e.
2 ¶ Oppo. dicunt hic † quod inciſis ſignis inconſulto teſtamentũ
remanet validum contra. ff. de bonorum poſſeſſione ſecundũ tabu-
las l. i. §. ſemel. ⁊ §. ſi linum. Solu. dicit gloſſ. fateor quod non põt
peti bono. poſſeſ. ſecunduz tab. vt in contrario ſed bene poteſt adi
ri hereditas de iure ciuili. vt hic. Tu dic aut nomen heredis nõ eſt
deletum. ⁊ tunc poteſt adiri hereditas, ⁊ peti bo. poſ. de iure pre-
torio, vt hic, ⁊ l. j. §. ſi linũ. ff de bo. poſ. ſecundum tab. Aut nomẽ he
redis eſt deletũ. tunc ſi quidem tabule nunquã in iudicio fuerunt
producte idem quia poteſt peti bon. poſ. ſecundum tab. vt l. i. §. ſe-
mel. ff. de bo. poſ. ſecũdum ta. alias poteſt adire de iure ciuili, vt hic
a non tamen poteſt peti ſecundũ tab. vt in cõtrario ¶ Ultimo * que-
3 rit gl. quando teſtamentum irritatur, † per inciſionem cui debetur
hereditas: Gloſſ. hic diſtinguit, aut teſtator incidit vt decedat inte-
ſtatus, aut quia reputauit heredes indignos, aut dubitatur. Pri-
mo caſu venit ad venientes ab inteſtato, ſecundo ad fiſcum, tertio
idem quia in dubio venit ad fiſcum, ita dicit gl. quã vide. Idem vi
detur tenere gl. in l. cancellauerit. de his que in teſtam. delẽ. quam
glo. Dyn. reprehendit, ⁊ omnes doc. illum ſequuntur, quod in du-
bio non videatur reputare heredes indignos, ⁊ ſic admittũtur ve
nientes ab inteſtato. Eſt etiaz alius caſus, quando teſtator incidit
teſtamentum volens decedere cum primo teſtamento, quod dic
vt l. qui ex liberis. §. teſtamento. ff. de bon. poſ ſecundum tab.

ADDITIO.

a ¶ Ultimo. Adde poſt Paul. de Caſtr. Bald. ⁊ Alexã. plene Old.
qui voto ſatiſfaciet, circa hoc conſil. clxiiij. incipien. circa materiam
propoſite queſtionis, ⁊ aliquid per Bal. conſ. c. iiij. volumi.

LEX XXXI.

1 ☞ Ruſtici quomodo teſtari poſſunt.

a Et ab antiquis. a Permiſſum eſt ruſticis facere teſtamentum co-
ram quinque teſtib. ſi plurium copiam habere non poſ-
1 ſunt. hoc dicit hec bona lex. † Quero, vtrum iſta lex ha-
beat locum in teſtamento in ſcriptis, ⁊ nuncupatiuo: Gloſ. dicit
quod ſic, ⁊ ita obſeruatur communiter, licet glo. aliud videatur ſen
2 tire in l. qui teſtamento. §. ſi. ff. eo. ¶ Circa hanc legẽ † quero ſi qui-
dam ciuis fecit teſtamentum in comitatu vtrum poſſit teſt. co-
ram quinque teſtib: Cy. hic videtur dicere quod ſic. Iac. de Are.
diſputauit quãdam queſtionem, in qua determinat contrarium. q2
* tex. eſt in l. conficiuntur. §. i. de iure codicil. Hoc etiã probatur ex
iſto tex. ſi bene aduertatur hic nõ conceditur priuilegium loco, ſed
b perſonis in loco, hoc eſt, ruſticis in comitatu. Si enim non eſſent
ruſtici, non haberent priuilegiũ. Item ſi eſſent ruſtici, ⁊ nõ ſtarent
in comitatu, non valeret teſtamentum, ⁊ vide textũ, ⁊ iſtum textum
pondero multum in l. cunctos populos. de ſumma trini. ⁊ fid. cath.
3 Et ideo ſi ſtatutũ † diceret hic, quod quilibet Peruſinus poſſet fa-
cere teſtamentũ coram quinqz teſtibus, ⁊ faceret hic forenſis teſta-
mentum taliter non valeret q2 ſtatutũ eum non cõprehendit. Se-
cus ſi diceret, qd quilibet poſſet hic facere teſtamentũ coram quin
que teſtibus. De quo dic vt. d. l. cũctos populos. Itẽ hec lex facit
4 pro † ſtatutis, quod teſtamentum coram quinque teſtibus, vel pau-
cioribus valeat. Nam hic erat cõſuetudo quod nõ valeret, niſi ap-
probaretur per hanc legẽ, vt hic vides in tex. Non poteſt ergo in-
duci per conſuetudinem, vel legem, quod liceat teſtari corã pauco-
ri numero teſtium, quam ſeptem. Iac. de Are. diſputauit contra-
rium, ⁊ determinauit in l. cũctos populos. ⁊ ad hãc l. reſpõde. dic
5 vt ibi. Item facit hec lex, † quod hec lex generalis tollat cõſuetu-
dines ſpeciales locorũ. Nam leges precedentes, que dicebant teſta-
menta fieri coram ſeptẽ teſtibus, tollebant conſuetudines ruſtico-
rum, niſi per hanc legẽ eſſent reſtituti. Ad idem. l. iij. §. diuus. ff. de
ſepul. viola. ⁊ dic vt ibi, ⁊ de hoc plene in cap. j. de conſtitu. libro vj.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ In l. ab antiquis. Vide pro l. Bart. in conſil.
ccxliiij. inci. ſecundũ cõſuetudinem Venetiarũ. P. PAV. P. ¶ Et
ab antiquis. Aduerte circa hanc legẽ q licet per eum diſpẽſetur
de numero teſtium non tamen diſpenſatur circa idoneitatem, ideo
femine non admittentur vide Alexand. conſil. ccij. ⁊ conſil. cccxx.
Item an in caſu huius legis teſtamentum ſit nuncupatiuum, an in
ſcriptis vide. Ang. Are. in tract. teſta. in gloſſ. in verbo ſiue teſta-
mentũ nuncupatiuũ, ⁊ ibi multa alia ponit circa materiaz huius l.
* CLAV. DE SEISS. Probatur contra iſtud qd imo priuile-
giũ hoc concedatur ratione loci, eſt text. in. §. pen. verſ. hec omnia
in auth. de fid. inſtru. ad idem etiam facit text. ſed nouo iure. in ſi. §.
ſi cert. pet. ⁊ quod not. doctor. maxime Bald. in l. ſi non ſpeciali. §.
eod. ſufficit tamen quod tempore teſtamenti ſunt ruſtici, licet po-
ſtea fiunt ciues. ſecundum Bald. in l. ſi quis heredem. §. titu. j.
¶ In comitatu. Adde ſecundum Alexã. Bald. ⁊ Sal. ſequunt
b Cyn. quia ratio fin. huius videtur fundata in inopia teſtium, ⁊ q
tex. in verſi. ad Dei humanitatem. quaſi text. videatur habuiſſe re-
ſpectum ad ius diuinũ, ſed reſpondetur quod verum eſt quo ad ru-
ſticos, nõ quo ad alios, ſed ſpeciale eſt in eis, ergo in contrarium
ius commune l. j. in fin. ff. ad muni. Et per hoc dicit Paul. de ca.
non poſſe procedere, quod in ea Bart. dicebat quod teſtamentum
factum in carceribus tyranni. v. teſtibus valebat. ⁊ Bal. ſimiliter
quod factum tempore peſtis valebat eo numero teſtiũ. quod An-
gelus non tenet in d. l. conficiuntur. per illum textũ ⁊ dicit
Angelus in authen. de non alienan. §. quod autẽ. peregrinan-
tes Romam pro indulgentijs, ſi infirmantur in aliquo bo-
vel aliquo caſtro ⁊ ibi faciant teſtamenta cũ duobus teſtibus
plures ibi non eſſent, valebunt eorum teſtamenta, q2 ſi milites in
expeditione degentes poſſunt teſtari corã duobus teſtibus, quan-
to magis illi, qui ſunt in expeditione ad ſalutem anime ⁊ honorem
Dei. Plus voluit ipſe Ang. in auth omnes peregrini. §. commu-
nia de ſucceſ. per illum text. in verſi. liberam habeant poteſtatem
quod poſſint teſtari, ſicut milites indiſtincte non habita conſide-
ratione an plures haberi potuerint necne. Et cum Ang. tranſit
Paul. de caſt. in l. nutritoribus. §. communia de ſucceſſ. ⁊ Alex. hic.
Cui adde quod Bal. conſi. xxxiij. iiij lib. tenet quod teſtamentum
factum in rure coram quinque teſtibus non valet. Quid autem
ſi ſtatutum, quod in villa facit teſtamentum coram quatuor teſti-
bus, ⁊ preſbitero ⁊ quidam faciat teſtamentum ſecundum ius com-
mune, an valeat, vide Bald. conſi. cccc j. iiij. volumine.

De hæredibus inſtitu. & quæ perſonæ hæredes inſti-
tui non poſſunt. &c. Rubr. XXIIII.

LEX.

1 ☞ Si deportatus eſt inſtitutus heres, hereditas non venit ad
fiſcum ſed ad venientes ab inteſtato.
2 Deportatus habetur pro mortuo.
3 Bannitus noſtri temporis, quando poſſit heres inſtitui.